БУТУН ДУНЕ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ,
МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

7-ЙИЛ ЧИҚИШИ
№20 (1540)
29 ЯНВАРЬ ЖУМА 1960 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН.

МАККАЖЎХОРИ ҳосилдорлигини оширамиз!

Юқори Чирчиқ районидаги «Политотдел» колхозининг ўртоқ Любовь Ли бошлиқ бригада аъзолари ўтган йили 100 гектар маккажўхори майдонининг ҳар гектаридан 1080 центнердан маккажўхори кўкпояси етиштирдилар. Улар КПСС Марказий Комитети декабрь Пленуми қарорларига жавобан бу йил ҳар гектар ердан 1200 центнердан кўкпоя етиштириш учун аҳд қилдилар.
Суратда: бригадир ўртоқ Любовь Ли.

Қ. Розиқов фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

Сиёсий ва илмий билимларни тарқатувчи Бутуниттифоқ жамиятининг учинчи съездига

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети сиёсий ва илмий билимларни тарқатувчи Бутуниттифоқ жамиятининг III съездини ва шу съезд орқали жамият сафларида бирлашган илгор совет зиёлиларининг 900 минг кишилик отрядини қизғин табриклайди.

Жамиятнинг фаолияти халқ томонидан кенг равишда эътироф қилинди ҳамда мамлакат ғоявий ва маданий ҳаётининг муҳим, ажралмас қисми бўлиб қолди. Коммунистик партия омма орасига билимлар ёяётган жамият аъзоларининг олижаноб ва беғараз меҳнатини юксак даражада қадрлайди.

Коммунистик жамият қуриш кенг равишда авж олдирилган, марксизм-ленинизм асосларини эгаллаб олиш, Коммунистик партия сиёсатини чуқур тушуниш ҳар бир совет кишиси учун ҳаётий зарурат бўлиб қолаётган даврда, жамиятнинг бутун фаолияти янги, тағин ҳам юқори босқичга кўтарилиши лозим.

Совет халқининг коммунистик қурилишдаги, экономика ва маданиятни, фан ва техникани ривожлантиришдаги муваффақиятлари сиёсий ва илмий билимларни кенг омма орасига ёйиш учун жуда қулай шароит яратиб бермоқда. Жамият марксизм-ленинизмнинг назарий қоидаларини практика билан, халқ оммасининг тарихий ижодкорлиги билан чамбарчас боғлаган ҳолда чуқур очиб бериб, Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг ички ва ташқи сиёсатини ҳормай-толмай пропаганда қилиб, Совет давлатининг бутун дунёда тинчлик учун олиб бораётган юксак инсоний курашини ҳормай-толмай пропаганда қилиб, фан ва техниканинг энг янги муваффақиятларини ва ишлаб чиқаришдаги илғор тажрибаларни кенг равишда ёйиб, бу билан коммунизм қуриш улуғ ишига қимматли ҳисса қўшмоқда.

Буржуазия идеологиясига қарши, одамлар онгидаги капитализм сарқитларига қарши кураш, коммунистик характер белгиларига, янги одатлар ва ахлоққа эга бўлган янги кишини вояга етказишда актив ёрдамлашиш жамиятнинг асосий вазифаларидан биридир.

Совет зиёлиларининг ўз фаолиятлари билан ишлайдиган ташкилот бўлиб тузилган бу жамият лекция пропагандасининг ғоявий савиясини ошириш ва ўз сафларини ташкилий жиҳатдан мустаҳкамлаш тўғрисида, ишда жамоатчилик негизини кучайтириш тўғрисида ҳормай-толмай ғамхўрлик қилиши лозим. Жамиятнинг фаолияти заводлар ва фабрикаларнинг, колхозлар ва совхозларнинг, илмий ва маданий муассасаларнинг ҳаёти билан, коммунистик қурилиш практикаси билан чамбарчас боғлаб олиб борилиши лозим.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети Сиёсий ва илмий билимларни тарқатувчи Бутуниттифоқ жамиятининг III съездига ўз ишида муваффақиятлар тилайди ва жамият коммунистик қурилиш ва меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш улуғ ишида, совет халқининг сиёсий ва маданий савиясини янада юксалтириш учун курашда бундан буён ҳам партиянинг содиқ ёрдамчиси бўлиб қолади, деб қаттиқ ишонч билдиради.

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ
МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ

Совет кишилари учун озиқ-овқат маҳсулотлари мўл бўлади

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети картошка, маккажўхори, сабзавот, мева ва узумдан тайёрланадиган озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш ҳамда уларнинг сифатини яхшилаш ва шу маҳсулотлар билан савдо қилишни кенгайтириш чоралари тўғрисида қарор қабул қилдилар.

Қарорда аҳолининг картошка ва сабзавотга бўлган эҳтиёжларини яқин йиллар ичида тўла равишда қондириш, аҳолини мевалар, резавор мевалар, узум ва маккажўхори ҳамда буларнинг янги музлатилган хиллари билан таъминлашни анча яхшилаш, томат ва бошқа сабзавотлардан, узум, мева ва резавор мевалардан шарбат ишлаб чиқаришни, шунингдек болалар учун овқат маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кескин равишда кўпайтириш кўзда тутилди.

Озиқ-овқат маҳсулотлари ассортименти кенгайтирилади. Шакар сепилган ва тузланган бодроқ, маккажўхори уграси ва ёғи ишлаб чиқариш ташкил этилади. Шарбатлар, тез музлатилган мевалар, пастерлаштирилган, тиндирилган табиий шарбатлар, мева, сабзавот консервалар ишлаб чиқариш анча кенгайтирилади.

Қарорда белгиланган топшириқларни бажармоқ учун 1960—1965 йилларда янги корхоналар, цехлар ва шу маҳсулотлар сақланадиган биноларни ишга тушириш планлаштирилди. Уларни қуришга, шунингдек ишлаб турган корхоналарни реконструкция қилишга ва кенгайтиришга етти йиллик планнинг контроль рақамларида кўзда тутилган капитал маблағлар ҳажмидан ташқари яна 1.836 миллион сўм ажратилади.

Колхоз ва совхозларда сабзавот, резавор мева ва узумни зарур миқдорда ва ассортиментда етиштириш ҳамда тайёрлашни ташкил этиш мўлжалланади.

Центросоюзга, республикаларнинг министрлар Советларига, меҳнаткашлар депутатлари ўлка ва область Советларининг ижроия комитетларига колхозлар ва қишлоқ аҳолисининг кучи билан ёввойи меваларни, резавор меваларни ва қўзиқоринларни кенг миқёсда йиғиб, тайёрлаш ва қайта ишлашни ҳамда уларни республикалараро етказиб бериш планларига мувофиқ ташиб беришни ташкил этиш таклиф қилинди.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг қарорида мева-сабзавот сотадиган магазинлар сонини 1965 йилнинг охирига қадар 1958 йилдагига нисбатан камида икки баравар кўпайтириш кўзда тутилган. Ошхоналар ва фабрика-ошхоналарда янги таомлар тайёрлаш, мактаблар, техникумлар ва олий ўқув юртларининг ошхоналарида ва буфетларида бодроқ ва сутга қорилган бодроқ талқанидан нонушта учун кенг фойдаланишни ташкил этиш белгиланди. Москвада, Ленинградда, республикаларнинг пойтахтларида, область ва ўлка марказларида ҳамда бошқа катта шаҳарларда сабзавот, мева ва резавор мевалардан ҳамда маккажўхоридан қилинган маҳсулотлар ва бошқа хил овқатларни кенг ассортиментда сотадиган ихтисослаштирилган магазинлар очиш планлаштирилади.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети шуни белгилаб қўйдиларки, аҳоли учун озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кенгайтириш тадбирлари СССР Қуролли Кучларини яна анча қисқартириш тўғрисида СССР Олий Совети IV сессиясида қабул қилинган қонунга мувофиқ ҳарбий эҳтиёжларга сарфланаётган харажатларнинг камайиши сабабли бўшаб қоладиган маблағлар ҳисобидан пул билан таъминланиши лозим.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети республика, ўлка, область ва район ташкилотларини совет кишилари хилма-хил лаззатли ва тўйимли озиқ-овқат маҳсулотларига кўпроқ эга бўлишлари учун шу қарорда белгиланган вазифаларни муваффақиятли бажаришни таъминлашга ва бунинг учун катта ташкилотчилик ишининг авж олдириб юборишга чақирдилар. (ТАСС).

Н. С. Хрушчевнинг Индонезияга боратуриб йўл-йўлакай Ҳиндистонда бўлишига доир

Илгари хабар қилинганидек, Ҳиндистон ҳукуматининг таклифига мувофиқ, СССР Министрлар Совети Раиси Н. С. Хрушчев Индонезияга боратуриб йўл-йўлакай қисқа муддатли визит билан Ҳиндистонда бўлади. Н. С. Хрушчев Деҳлига 11 февралда етиб боради деб тахмин қилинади. У Деҳлида 2 кун бўлади, Суратгархдаги давлат қишлоқ хўжалик фермасини ва Бхилаидаги металлургия комбинатини бориб кўради, сўнгра 16 февралда Калькутта орқали Бирмага жўнайди.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советида

Паррандачилик фабрикалари ташкил қилиш тўғрисида

Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети қарор қилдилар:

Тошкент, Фарғона, Самарқанд ва Бухоро область партия комитетлари ҳамда область ижроия комитетларининг, Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлигининг Тошкент, Қорасув, Фарғона, Ғаллаорол ва Бухоро паррандачилик-инкубатория станцияларини паррандачилик фабрикалари қилиб қайта ташкил этиш тўғрисидаги таклифлари қабул қилинсин. Ишлаб чиқариш базасини кенгайтириш учун паррандачилик фабрикаларига тегишли ер ва ёрдамчи хўжаликлар бириктиб қўйилсин.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги, Тошкент, Фарғона, Самарқанд, Бухоро область партия комитетлари, область ижроия комитетлари ва паррандачилик фабрикаларининг директорлари зиммасига қуйидагилар юклансин:

1963 йилда паррандачилик фабрикаларида макиёнлар сони: Тошкент паррандачилик фабрикасида 50 минг, Қорасув паррандачилик фабрикасида 80 минг, Фарғона паррандачилик фабрикасида 25 минг, Ғаллаорол паррандачилик фабрикасида 50 минг ва Бухоро паррандачилик фабрикасида 50 мингга етказилсин;

1963 йилда Тошкент паррандачилик фабрикасида 2300 центнер, 1960 йилда эса 220 центнер; Қорасув паррандачилик фабрикасида 1963 йилда 3500 центнер, 1960 йилда эса 220 центнер; Фарғона паррандачилик фабрикасида 1963 йилда 1250 центнер, 1960 йилда эса 180 центнер; Ғаллаорол паррандачилик фабрикасида 1963 йилда 2300 центнер, 1960 йилда эса 250 центнер; Бухоро паррандачилик фабрикасида 1963 йилда 2200 центнер, 1960 йилда эса 220 центнер парранда гўшти етиштирилиши таъминлансин;

Тошкент паррандачилик фабрикасида 1963 йилда 6 миллион дона; Қорасув паррандачилик фабрикасида 1963 йилда 9,6 миллион дона, 1960 йилда эса 800 минг дона; Фарғона паррандачилик фабрикасида 1963 йилда 3 миллион дона; Ғаллаорол паррандачилик фабрикасида 1963 йилда 6 миллион дона; 1960 йилда эса 100 минг дона; Бухоро паррандачилик фабрикасида 1963 йилда 6 миллион дона, 1960 йилда эса 200 минг дона тухум етиштирилсин;

Илгари паррандачилик инкубатория станцияларида колхоз, совхозларга ва аҳолига қанча жўжа тарқатилган бўлса, паррандачилик фабрикаларида ҳам шунча наслли жўжа очириб тарқатилсин;

Тошкент паррандачилик фабрикаси 7,3 миллион сўмлик ҳажмида, Қорасув паррандачилик фабрикаси 9 миллион сўмлик ҳажмида, Фарғона паррандачилик фабрикаси 6,9 миллион сўмлик ҳажмида, Ғаллаорол паррандачилик фабрикаси 6,8 миллион сўмлик ҳажмида ва Бухоро паррандачилик фабрикасини 8,4 миллион сўмлик ҳажмида қурилсин ва бу паррандачилик фабрикаларининг қуриш 1963 йилда тамомлансин.

Ўзбекистон ССР Госпланига ва Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлигига йиллик планларда паррандачилик фабрикалари қурилиши учун зарур миқдорда капитал маблағ ажратишни кўзда тутиш топширилсин.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги ва Ўзбекистон ССР Госпланига 1960 йилнинг 4 ойи мобайнида капитал ишлар планининг бажарилиш якунларига қараб, Ўзбекистон ССР Министрлар Советига биринчи навбатда паррандачилик фабрикалари қурилиши учун капитал маблағлар ва қурилиш материаллари ажратиш тўғрисида, шунингдек бу қурилишларнинг планларини 1960 йилда Узглавсельстройнинг пудрат ишлар планига киритиш топширилсин.

Узглавсельстройнинг Гипросельстройига паррандачилик фабрикаларининг биринчи навбатда қуриладиган типовой қурилишлари лойиҳасини участкаларга мослаштиришни 1960 йил 20 майгача тамомлаш ва 1960 йилнинг 1 октябригача мазкур паррандачилик фабрикалари қурилишларининг генерал планларини тузишнинг лойиҳа топшириқларини ишлаб чиқиш топширилсин.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлигига 1960 йилнинг 10 февралигача Узгипросельстройга паррандачилик фабрикалари қурилишларининг генерал планларини тузиш учун топшириқ берилсин.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлигига ва Ўзбекистон ССР Молия министрлигига Тошкент, Бухоро, Фарғона ва Самарқанд областларида ташкил қилинадиган паррандачилик фабрикаларининг ҳисобларини қараб чиқиш ва Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлигининг 1960 йилда тасдиқланган молия планига киритиладиган ўзгаришлар тўғрисида ўз таклифларини икки ҳафта муддат ичида Ўзбекистон ССР Министрлар Советига тақдим этиш топширилсин.

Қозоғистон ғаллакорларининг Н. С. Хрушчевга юборган хати

Қозоғистон республика партия активи йиғилишининг қатнашчилари КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари, СССР Министрлар Совети Раиси Н. С. Хрушчевга хат юбордилар. Хатда айтиладики, КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукуматининг Қозоғистонга бераётган доимий ва ғоят катта ёрдами туфайли Қозоғистон Совет давлатининг энг муҳим ғалла базасига айланди.

Кейинги йилларда колхоз ва совхозларда чорва моллар сони ҳам кўпайди, чорвачилик маҳсулдорлиги ўсди. Шу билан бирга йиғилиш қатнашчилари республикада катта камчиликлар борлигини ҳам қайд қиладилар. Ғоят катта резервлар ва имкониятлардан, шу жумладан қўриқ ерлардаги битмас-туганмас бойликлардан тўла фойдаланилмаётир.

Қозоғистон қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумининг қарорларини муҳокама қилиш билан бирга, бу йил дон экинлари майдонини 23,5 миллион гектаргача кенгайтиришни, камида 1.500 миллион пуд ғалла, 200 минг тонна мойли экинлар уруғи йиғиб олишни мўлжалламоқдалар. Давлатга камида 800 миллион пуд ғалла, 210 минг тонна пахта, 1.600 минг тонна қанд лавлаги сотилади.

1960 йилда давлатга камида 700 минг тонна гўшт, камида 1 миллион тонна сут сотилади. Жун, тухум ва қоракўл тери етиштириш ҳамда тайёрлаш анча кўпайтирилади. Чорвачилик маҳсулотлари етиштириш жиҳатидан етти йилликнинг охирига мўлжалланган даражага 1963 йилда эришилади.

Биз, дейилади хатда, кенг фронт билан янги муваффақиятлар ва ғалабалар сари бориш учун қолоқ хўжаликларни ва районларни илғорлар даражасига кўтаришни энг яқин вақтда бажаришимиз лозим бўлган вазифаларимиздан бири деб ҳисоблаймиз.

Биз барча меҳнаткашларни давлат планларининг ва социалистик мажбуриятларнинг бажарилиши учун қаттиқ жавобгарлик сезиш руҳида тарбиялаймиз. Мажбурият олган экансан, уни албатта адо эт, деган шиор амалий ишимиздаги энг муҳим шиоримиздир. (ТАСС).

Тўйимли ва ширали озуқа

Тажрибакор чорвадорларимиз билан суҳбатлашсангиз улар маккажўхори силосини чорванинг палови деб таърифлашади. Ҳа, чиндан ҳам шундай. Бу қимматбаҳо экинни сифатли парвариш қилиб ундан мўл-кўл силос бостираётган хўжаликларда моллар қишнинг қаҳратон совуқ кунларида ҳам сутини камайтирмайди, ем-хашак танқислиги сира ҳам рўй бермайди.

Областимиз чорвадорлари КПСС Марказий Комитети декабрь Пленуми белгилаган кўрсатмаларга амал қилиб хўжаликнинг барча тармоқларини комплекс ривожлантириш учун курашмоқдалар. Чорвадорларимиз ўз ички имкониятларини атрофлича чамалаб кўриб, етти йиллик план топшириқларини муддатидан анча илгари бажариш мажбуриятини олдилар. Жумладан шу йилнинг ўзидаёқ давлатга икки йиллик план миқдорида — 30 минг тонна гўшт топшириш, 50 минг тонна яъни пландагидан 10 минг тонна кўп сут етиштиришга аҳд қилдилар.

Бу шарафли ҳамда масъулиятли вазифани бажариш учун биринчи навбатда чорвачиликнинг ем-хашак базасини мустаҳкамлашимиз, айниқса маккажўхори парваришига эътиборни кучайтириб, ундан мўл-кўл силос бостирилишини таъминлашимиз лозим. Эътироф қилишимиз керак, ўтган йили гарчи областимиз бўйича 470 минг тонна силос бостирилиб, катта иш қилинган бўлса ҳам лекин ҳосилдорлик жиҳатидан ҳали анча орқадамиз. Илғор хўжаликларнинг, бригадаларнинг тажрибаси шуни кўрсатадики, бизда маккажўхори ҳосилдорлигини кескин ошириш учун ҳамма имконият бор.

Юқори Чирчиқ районидаги «Политотдел» колхозида ўтган йили маккажўхори майдонининг ҳар гектаридан 1080 центнердан кўкпоя бостирилди.

Сирдарё районидаги «Красный Октябрь», Гулистон районидаги Ленин номли, Янгийўл районидаги Сталин номли, «Коммунизм», Бўка районидаги Вильямс номли хўжаликларда ҳам бу қимматбаҳо экиндан мўл-кўл силос бостириб келинмоқда. Бу хўжаликлар эришаётган ютуқларнинг «сири» шундаки, улар маккажўхорига ўгай кўз билан қарамайдилар, ерни эрта кузда шудгор қилиб баҳор келиши биланоқ бороналайдилар, яхшилаб ўғитлайдилар, ерни сифатли текислаб экадилар, маккажўхори парваришига катта эътибор берадилар.

Афсуски, ҳамма колхоз ва совхозларда ҳам маккажўхори парвариши ишлари шу сингари юксак савияда ўтказилмайди. Юқори Чирчиқ районидаги Навоий номли колхозда ўтган йили ҳар гектар ердан атиги 66 центнердан маккажўхори кўкпояси олинибди. Гулистон районидаги «Оқ олтин», Чиноз районидаги «Победа», Навоий номли колхозлар, 2-«Оҳангарон», совхози, Сирдарё районидаги «Октябрь» сингари колхозларда ҳам маккажўхоридан жуда паст ҳосил олинмоқда. Нега деганингизда уларда маккажўхори экилади-ю, ташлаб қўйилади.

Эндиликда, областимиз қишлоқ хўжалигининг барча тармоғини комплекс ривожлантириш учун умумхалқ кураши авж олдириб юборилган ҳозирги шароитда маккажўхори етиштириш ишига бундай муносабатда бўлишга чек қўйиш лозим. Мамлакатимизнинг донгдор жўхорикори — механизатор Мануковский тажрибасини қўлланиб, квадрат-уялаб экишни кенг йўлга қўйиб маккажўхоридан олинадиган ҳосилни кескин ошириш йўлларини қидириб, топишимиз зарур.

Маккажўхорини беда билан қўшиб экиш тажрибасини кенг йўлга қўйиш лозим. Бу қимматбаҳо экиндан бир йилда икки марта ҳосил олинишига эришиш ҳам асосий бурчимиздир.

Колхоз ва совхозларда хўжасизликнинг рўй беришига йўл қўймаслик учун алоҳида ем-хашак бригадаси тузиб уларни зарур техника, ишчи кучлари билан таъминлаш керак.

Район партия комитетлари, район ижроия комитетлари қишлоқ хўжалик инспекцияларининг ходимлари колхозларда, совхозларда бу соҳага раҳбарликни тубдан яхшилашлари зарур.

Гектаридан 1200 центнер учун

КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленуми қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқлари билан бир қаторда чорвачиликни яна ривожлантириш, гўшт, сут ва ёғ етиштиришда Америка Қўшма Штатларига етиб олиш ва ўзиб кетиш вазифасини яна ҳам яққол қилиб қўйди.

Маълумки чорва маҳсулотларини кўпайтириш биринчи навбатда ем-хашак базасини мустаҳкамлашга боғлиқ. Ўтган йили Юқори Чирчиқ районидаги «Политотдел» колхози аъзолари бу соҳада бирмунча яхши натижаларга эришдилар. Айниқса маккажўхоридан мўл ҳосил олишда қилинган ишлар чакки бўлмади. Колхозда 144 гектар ернинг ҳар гектаридан 1080 центнердан силос босилди. Хўш, бунга қандай қилиб эришилди. Тошкент областида ўрта ҳисобда ҳар гектар ердан 185 центнердан силос босилган бўлса, бу колхозда қандай қилиб, 1080 центнердан силос босилди?

Аввало бу ерда маккажўхори парваришига катта эътибор берилади. Маккажўхори экиладиган 144 гектар ерни кузда 400 килограммдан суперфосфот солиб сифатли шудгор қилиб қўйилди.

Баҳорда намини қочирмаслик учун экишдан олдин ҳамма ер борона қилинди. 18—24 апрелда барча майдонга 60Х60 схемаси билан квадрат-уялаб маккажўхори экилди. Ерда нам яхши сақлангани учун маккажўхори ернинг намига униб чиқди.

Маккажўхори униб чиққач ҳар бир уяда 2 тадан ўсимлик қолдирилди. Бу ўсимликни тез ва эркин ривожланишини таъминлади.

Ҳар қандай ўсимлик ўз вақтида сифатли парвариш қилинган тақдирдагина ундан мўл ҳосил олинади. Колхоз аъзолари мана шунга риоя қилиб, маккажўхорини агротехника қоидалари асосида сифатли парвариш қилдилар. 144 гектар ердаги маккажўхорини 3 марта узунасига, 3 марта кўндалангига трактор билан культивация қилдилар.

Маккажўхоридан мўл ҳосил олиш озиқлантириш ва суғоришнинг яхши ўтказилишига боғлиқ. Бу ерда маккажўхорини ўсиш даврида, ўсимликнинг талабига қараб ҳар гектар ерга 150 килограммдан силитр солиб 2 марта озиқлантирдилар. Барча майдондаги маккажўхорини тўрт марта суғордилар. Ўсимликни ёввойи ўт босиб кетишига сира йўл қўйилмайди. Бу ишларни амалга оширишда маккажўхоричилик бригадасининг бошлиғи ўртоқ Любовь Ли бошлиқ бригада аъзолари астойдил ишладилар.

Бу маккажўхоричилик бригадаси аъзоларининг ишлари самарали бўлди. Ҳар бир маккажўхорининг бўйи 4-5 метрга етди. Натижада колхоздаги ҳар бир бош сигирга 12—18 тоннадан силос босилди.

КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленуми қарорларидан илҳомланган колхознинг маккажўхоричилик бригада аъзолари бу йил ҳам мўл ҳосил олиш учун барча майдонларни ўз вақтида шудгор қилиб қўйдилар ва ҳар гектар ердан 1200 центнердан кўкпоя олиш мажбуриятини олдилар.

Б. ХАЛИЛОВ.

ВЦСПС III пленумининг қарори

21-22 январда Москвада ВЦСПС-нинг учинчи пленуми бўлиб ўтди. Пленум «Касаба союз ташкилотларининг совхозлардаги ва бошқа қишлоқ хўжалик давлат корхоналари ва муассасаларидаги ишчи ва хизматчиларни қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш учун курашга сафарбар қилиш соҳасидаги иши тўғрисида ҳамда касаба союзларининг КПСС Марказий Комитети декабрь (1959 йил) Пленуми қарорларини бажаришдаги вазифалари ҳақида» қарор қабул қилди.

Қарорда айтиладики, 1959 йилда совет халқи Коммунистик партия раҳбарлигида халқ хўжалигининг барча соҳаларида буюк муваффақиятларга эришди. ВЦСПС пленуми КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумининг қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш ҳақидаги қарорларини маъқуллагани ҳолда, партия ишлаб чиққан вазифаларни амалга оширишда касаба союзлари муҳим роль ўйнайди, деб ҳисоблайди.

ВЦСПС III пленуми ишчи ва хизматчиларнинг ижодий ташаббусини КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумининг қарорларини амалга ошириш учун, дон етиштиришни йилига 10-11 миллиард пудгача ва гўшт етиштиришни 20-21 миллион тоннагача кўпайтириш учун, бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни янада кўпайтириш учун курашга сафарбар қилишни касаба союзларининг асосий вазифаси деб ҳисоблайди.

Касаба союз ташкилотлари, дейилади қарорда, барча ишчиларни ва қишлоқ хўжалик меҳнаткашларини социалистик мусобақага жалб этишлари, мусобақа натижаларини мунтазам суратда якунлаб туришлари, илғорлар тажрибасини ёйиш ишларини кучайтиришлари лозим. Барча совхоз ва РТСларда илмий-техника жамиятининг ҳамда ихтирочилар ва рационализаторлар жамиятининг бошланғич ташкилотларини тузиш таклиф этилди. Ишчиларнинг қишлоқ хўжалик ихтисосларини эгаллашлари учун зарур шароит яратилишини таъминлаш, тежам ишларига жамоат кўриклари ўтказиш, ишчи ва хизматчиларни ишлаб чиқаришни бошқаришга корхоналарнинг ишлаб чиқариш—молия планларини ишлаб чиқишга кўпроқ жалб этиш таклиф қилинди.

ВЦСПС III пленуми колхоз ва совхозларга оталиқ ёрдами бериш йўлида кун сайин иш олиб бориш учун корхона ва муассасалардаги касаба союз фабрика-завод комитетлари ҳузурида оталиқ комиссиялари ташкил қилишни мақсадга мувофиқ деб ҳисоблайди.

Касаба союз Марказий Комитетига СССР Қишлоқ хўжалиги министрлиги билан биргаликда меҳнатга ҳақ тўлаш ҳақидаги низомларнинг ҳамда иш ҳақини тартибга солиш учун зарур бўлган инструктив материалларнинг тайёрланишини тезлаштириш таклиф қилинди.

Пленум касаба союз советлари ва ишчи комитетлари зиммасига хавфсизлик техникаси ва ишлаб чиқариш санитарияси қоидаларига риоя қилиниши, ишчиларнинг махсус кийимлар билан ўз вақтида таъминланиши, меҳнат шароитини яхшилаш учун ажратилган маблағлардан тўла ва тўғри фойдаланилиши устидан амалий контроль қилинишини таъминлаш, совхоз ва РТС ишчи ҳамда хизматчиларига медицина хизмати кўрсатишнинг аҳволи устидан контролни кучайтириш вазифасини юклайди. Касаба союз ташкилотлари дала шийпонларида ва далачилик бригадаларида санитария—постлари ташкил этилишига эришишлари лозим.

Қарорда қишлоқ хўжалик ходимларига уй-жой —маиший хизмат кўрсатиш, қишлоқ меҳнаткашлари орасида маданий-оммавий ва тарбиявий ишларни яхшилаш, физкультура ва спорт, кадрлар тайёрлаш масалалари ва бошқа масалаларга катта эътибор берилган.

ВЦСПС III пленуми ўз қарорида КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумининг қарорларини амалга ошириш-касаба союзларининг энг муҳим вазифаси, деб таъкидлайди. (ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎРТОҚ Л. Ф. ПОЖАРОВНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ҚУРИЛИШ ВА АРХИТЕКТУРА ИШЛАРИ ДАВЛАТ КОМИТЕТИ РАИСИ ҚИЛИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўртоқ Леонид Федорович **Пожаров** Ўзбекистон ССР Министрлар Совети қурилиш ва архитектура ишлари Давлат комитети Раиси қилиб тайинлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Ё. НАСРИДДИНОВА,

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
И. БАБКОВ.

1960 йил 27 январь,
Тошкент шаҳри

ДЎСТЛИК мушоира темаси

Ўзбекистонда Озарбайжон адабиёти ҳафталиги қатнашчиларининг республика меҳнаткашлари билан учрашувлари самимий, дўстона вазиятда ўтди. Озарбайжон адиблари Тошкент машинасозлари, Самарқанд пахтакорлари, Фарғона ипакчилари, Андижон нефтчилари ва Қорақалпоғистон қурувчилари ҳузурида бўлдилар. Қардош республикадан келган меҳмонлар китобхонлар олдида ўз асарларини ўқиб бериб, уларнинг тилакларини эшитиб, ана шу учрашувларда кўпгина янги таассуротларга, янги темаларга эга бўлдилар. Озарбайжон ва ўзбек ёзувчиларининг 27 январда Тошкентда, Ҳамид Олимжон номидаги Адабиётчилар уйида бўлиб ўтган ижодий суҳбати меҳмонларнинг Ўзбекистон ҳаёти билан танишишининг қонуний якуни бўлди.

Таниқли ўзбек ёзувчиси Уйғун мунозарани оча туриб, бундай деди: бўлиб ўтган ҳафталик иккала республика адабиётини ривожлантиришда, шубҳасиз, катта из қолдиради, совет халқларининг дўстлигини янада мустаҳкамлашга ёрдам беради.

«Ўзбекистон маданияти» газетасининг редактори, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг корреспондент-аъзоси В. Ю. Зоҳидов озарбайжон ва ўзбек ёзувчиларининг ижодидаги яқин алоқаларни таъкидлаб, ана шу алоқаларнинг янада мустаҳкамлана бориши билан ҳар бир адабиётнинг миллий хусусияти ўз ифодасини тобора кўпроқ топади деди.

Машҳур озарбайжон ёзувчиси Али Валиев Ўзбекистон бўйлаб қилган сафари тўғрисидаги ўз таассуротлари ҳақида гапириб, бир қанча қизиқарли масалаларни кўтариб чиқди.

М. Шевердин ўз нутқини Озарбайжон ёзувчиларининг асарларидаги ижодий маҳорат проблемаларига бағишлади.

Озарбайжон шоири Мамед Роҳим Ўзбекистон ва Озарбайжон адибларининг янги асарларини таржима қилишни қандай қилиб тезлаштириш кераклиги тўғрисида гапирди.

Ўзбекистондаги ҳафталик вақтида бизга нисбатан кўрсатилган эҳтиром бизга айниқса ёқимлидир, деди Озарбайжон шоири Сулаймон Рустам.

Филология фанлари кандидати М. Юнусов Озарбайжонда ва Ўзбекистонда адабиётшунослик фанини ривожлантиришнинг энг муҳим масалалари тўғрисида гапирди. В. Рузметов таржима иши проблемаларига тўхталиб ўтди.

Ёш озарбайжон шоири Қобил Имомбердиев, бўлиб ўтган ҳафталик Озарбайжон адиблари учун жиддий ижодий имтиҳон бўлди, деди. Энди улар ўзларида ўзбек ёзувчиларини кутиб олиш учун тайёргарлик кўрадилар.

Шоир Мақсуд Шайхзода озарбайжон ва ўзбек поэзиясида шеър формаларининг хусусиятлари тўғрисида гапирди.

Шу куни Ўрта Осиё Давлат университети филология факультетининг мажлислар залида Ўзбекистонда Озарбайжон адабиёти ҳафталигига бағишланган охирги кеча бўлди.

Озарбайжон ёзувчиси Али Валиев кечада тўлқинлантирувчи нутқ сўзлади.

Озарбайжон шоирларидан Сулаймон Рустам, Мамед Роҳим, Ўсмон Саривалли, Қобил Имомбердиевлар ўз шеърларини ўқиб бердилар. Ўзбек шоирларидан Миртемир ва Рамз Бобожон Озарбайжон адибларининг ўзбек тилига таржима қилинган шеърлари ва поэмаларини ўқиб бердилар.

Филология факультетининг учинчи курс студенти Зулфия Мирпўлатова меҳмонларга қарата қизғин шоирона сўзлар айтди. Филология фанлари кандидати Г. Галимов Озарбайжон адибларини университет ўқитувчилари номидан табриклади.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг корреспондент-аъзоси В. Ю. Зоҳидов кечани ёпа туриб, озарбайжон тилида қардош республика ёзувчиларига ва шоирларига янги ижодий муваффақиятлар тилади.

Кеча охирида Озарбайжон санъат усталари иштирокида концерт қўйиб берилди. (ЎзТАГ).

„ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ"
2-БЕТ 1960 ЙИЛ, 29 ЯНВАРЬ.

КПСС МК ДЕКАБРЬ ПЛЕНУМИ ҚАРОРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

Пахтачиликни комплекс механизациялаштирайлик

Чирчиксельмашликлар ички резервларни ишга солмоқдалар

Машинасозлар ҳар куни республикамизнинг турли колхоз ва совхозларига ўнлаб ҳар хил қишлоқ хўжалик агрегатлари жўнатмоқдалар. Суратда: механика-йиғув цехи мастери А. Ажналимов ва техника контроли бўлимининг ходими М. Рогонова ўртоқлар ариқ қазийдиган машинанинг узелларини жўнатиш олдидан текшириб кўрмоқдалар.

Бизнинг ҳиссамиз

КЗУ—0,3 маркали ариқ қазийдиган ва текислайдиган универсал машиналар қишлоқ хўжалиги учун зарур бўлган агрегатлардан ҳисобланади. Мамлакатимиз қишлоқ хўжалиги бундай механизмларни тобора кўпроқ ишлаб чиқаришни талаб қилмоқда. Шу вақтгача кўпгина қишлоқ хўжалик машинасозлиги корхоналарида, шу жумладан бизнинг заводимизда ҳам бундай универсал агрегатларнинг икки тури тайёрланарди. Бир турдагиси ариқ тубини 300 миллиметр кенгликда очса, иккинчи хили 500 миллиметр кенгликда очарди. Бир-биридан кам фарқ қилувчи бундай машиналарни унификациялаш мумкинлиги ҳақидаги масала конструкторларимиз диққат марказида бўлди. Конструкторлар бу муаммони муваффақиятли ҳал қилдилар. Эндиликда ариқ очадиган ва текислайдиган бундай универсал машиналарни ишлаб чиқариш мумкин. Бу агрегат ариқ тубларини 30 ёки 50 сантиметр кенгликда очиш учун мослаштирилган. Бунинг учун машинанинг рамасига айрим ўзгартиришлар киритилди. Натижада уларга хоҳлаган вақтда 30 сантиметрли ёки 50 сантиметрли тишларни ўрнатиш учун имконият туғилди. Бу тадбирнинг амалга оширилиши корхонагагина эмас, шу билан бирга колхоз ва совхозларга ҳам катта фойда келтиради. Эндиликда колхозлар ва совхозлар ўз эҳтиёжлари учун илгаригидек икки хил машинани эмас, балки уларнинг ишини бажарувчи битта машинани ишлатишлари мумкин. Унификациялаш коллективимизга ҳар йили 571 минг сўм фойда беради.

Тайёрланаётган бошқа машиналарни модернизациялаш бўйича ҳам анча ишлар қилинди. Уғит сепадиган аппаратнинг янги нусхаси ихтиро қилинди. Бундай аппаратга авалгиларига нисбатан 30 процент кам металл сарфланади.

Биз келгусида ҳам бу соҳадаги ишларни давом эттирамиз. Бу, қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг оғирини енгил қилиш, пахтачиликни комплекс механизациялаш ишига қўшган ҳиссамиз бўлади.

Х. КИМ,
бош конструктор.

Ижодий изланишда

Пармалаш ишларини тезлаштириш мумкинми? Бунга қандай эришиш мумкин? Шу масала эътиборимни ўзига жалб қилди. Чунки ҳар бир тешикча айрим-айрим пармаланганда бунинг учун кўп иш вақти ва меҳнат сарфланади. Анча давом этган қидиришлардан сўнг бу масалани ижобий ҳал қилишга муяссар бўлдим. Бунинг учун кўп шпинделли головка ихтиро қилдим. Бундай головкаларга бир йўла тўртта-бешта парма мустаҳкамланадиган бўлди. Бунинг ёрдами билан бир йўла деталларда 4—5 тадан тешик очиш мумкин бўлди. Бир қанча операцияларни бир йўла бажариш меҳнат унумдорлигини анча ошириш, маҳсулот таннархини эса камайтиришга ёрдам берди.

КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленуми биз, қишлоқ хўжалик машинасозлиги корхоналари коллективлари зиммасига янада масъулиятлироқ вазифаларни юклади. Бунга жавобан барча касбдошларим қатори мен ҳам ижодий изланишни давом эттираман, ишлаб чиқариш суръатларини ошириш, маҳсулот таннархини камайтиришни таъминловчи янги новаторлик таклифлари билан чиқишга интиламан.

П. ИБРОҲИМОВ,
3-механика-йиғув цехининг пармаловчиси.

Факт ва рақамлар

Корхона коллективи 1960 йилда қишлоқ хўжалиги меҳнаткашларига қуйидаги машиналарни етказиб беради:

1. НКУ-4-6 культиваторлари—7850 дона.
2. КЗУ-0,3 ариқ қазийдиган ва текислайдиган универсаллар—2200 дона.
3. Чеканка машиналари — 1800 дона.
4. Уғит майдаловчи машиналар — 3000 дона.
5. Ғўзапоя юладиган машиналар — 4000 дона.
6. Запас қисмлар — 25 миллион сўмлик.

Чексиз руҳланиб

КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленуми ҳамма ишчилар қатори бригадамиз аъзоларини ҳам янги муваффақиятларга руҳлантириб юборди. Барчамиз биргаликда Пленум материалларини пухта ўрганиб чиқдик. Ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг ажойиб нутқини зўр қизиқиш билан ўқидик.

Марказий Комитет Пленумининг тарихий қарорларига жавобан ишлаб чиқариш кўрсаткичларини янада яхшилаш, ишланаётган деталларнинг доимо аъло сифатли бўлишини таъминлашга аҳд қилдик. Ҳар биримиз бу ваъданинг устидан чиқиш учун астойдил меҳнат қилмоқдамиз. Бригадамиз аъзолари шу кунларда мажбуриятга яраша ишлашмоқда. Бригадамиз бўйича смена плани 200 процент бажарилаётир. Тайёрланаётган деталлар сифати эса беқиёс яхшиланди. Брак тамомила бартараф этилди.

Ишчилардан Александр Журавлев, Мария Галимова, Алексей Сумбулов, Анатолий Борисов, Галина Гадиева ўртоқлар нормани 250 процент ва ундан ҳам ошириб адо этмоқдалар. Улар бир неча касбларни ўргандилар. Токарлик, фрезерлик, чархлаш станокларини бемалол бошқараверадилар.

Биз коммунистик меҳнат бригадаси деган шарафли номни оқлаш учун, унга яраша ишлаш учун бундан буён ҳам янада зўр ғайрат ва шижоат билан меҳнат қиламиз.

А. ИСАЙКИН,
инструментал цехи коммунистик меҳнат бригадасининг бошлиғи.

СЎЗ ПЛЕНУМ ҚАТНАШЧИСИГА

МАШИНАЛАР кўпаяди

КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумида мамлакатимиз қишлоқ хўжалигини кескин ривожлантиришнинг жуда катта программаси белгилаб берилди. Пленум қарорлари аҳоли жон бошига барча турдаги қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштиришда Америка Қўшма Штатларидаги даражага етиб олиш ва ундан ўзиб кетишни таъминлашда асосий роль ўйнайди. Мен корхонамиз коллективининг вакили сифатида Пленум ишларида қатнашдим. Пленумда қилинган ҳисобот докладлар ва ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг мазмундор нутқи барча қатнашчиларда чуқур таассурот қолдирди. Қишлоқ хўжалигини юксалтиришда комплекс механизациянинг катта аҳамиятга эга эканлиги алоҳида таъкидлаб ўтилди. Бу эса қишлоқ хўжалиги машиналари ишлаб чиқарадиган корхоналар зиммасига янги, янада масъулиятли вазифалар юклайди. Эндиликда қишлоқ хўжалиги ишларининг барча жараёнларини тўла механизациялаш каби улуғвор вазифани тез вақт ичида муваффақиятли ҳал қилиш зарурлиги ўртага ташланмоқда.

Корхонамиз коллективи КПСС Марказий Комитети декабрь Пленуми қарорларини амалга ошириш учун курашни кун сайин авж олдирмоқда. Ички резервларни қидириб топиш ва уларни ишга солиш, тайёрланаётган қишлоқ хўжалиги агрегатлари вазнини ва таннархини камайтириш, уларнинг мустаҳкам бўлишини таъминлашга қаратилган жуда кўп тадбирлар белгилаб чиқилди.

Етти йилликнинг иккинчи йилида биз НКУ-4-6 культиваторлари ва КЗУ-0,3 ариқ қазийдиган ва текислайдиган универсаллар ишлаб чиқаришни кўпайтиришимиз, уларнинг айрим қисмларини модернизациялашимиз ва унификациялашимиз керак. Культиваторларнинг янги конструкциядаги ўғит узатиб берувчи узели ишлаб чиқаришни ўзлаштирамиз. Янги узел ўғитни тежаб-тергаб сарфлаш имконини беради, ўғитни белгиланган миқдорда ва бир меёрда ерга сепилишини таъминлайди.

КЗУ-0,3 агрегатининг кенгайтирилган рамасини тайёрлашга киришамиз. Бунинг натижасида машинага қўшимча ишчи органлари ўрнатиладиган бўлади. Бу рама тракторлар қувватидан тўла фойдаланиш ҳамда экиш олдидан тупроқни юмшатишда меҳнат унумдорлигини 7-8 процент оширишни таъминлайди.

Шу билан бирга янги машиналар ва запас қисмлар ишлаб чиқариш йўлга қўйилади. 1960 йил давомида 3 мингта ўғит майдаловчи машина ҳамда 1800 та чеканка машиналари тайёрлашимиз керак. Шу кунларда бундай машиналарни ишлаб чиқариш учун тайёргарлик ишлари тез суръатлар билан олиб борилмоқда. Ўғит майдаловчи ва чеканка қиладиган агрегатлар пахтачиликни комплекс механизациялаш томон қўйилган янги қадам бўлади. Бу йилги вазифани тўла бажариш учун янги техникани кўплаб жорий қиламиз.

Биз қуюв цехини реконструкциялашни охирига етказамиз. Бунинг учун цехда янги электр печи фойдаланишга топширилади. Бу тадбирларни амалга ошириш учун Совнархоз 1500 метр кабель, 6 та доимий ток электромоторлари ҳамда статистик конденсаторлар етказиб бериши керак. Цехнинг термик ва қолиплаш бўлимларини реконструкциялаш бўйича бошқа тадбирлар ҳам амалга оширилиши керак. Аммо Совнархоз бу ишлар учун етарли маблағ ажратмаётир. Ҳаммаси бўлиб қурилиш-монтаж ишларига 1 миллион 212 минг сўм ажратилди, амалда эса 4 миллион сўм керак.

«Ўзбексельмаш» заводи корхонамизга ҳамон чўкичланадиган чўянни термик ишловсиз юбормоқда. Бу ҳам қуюв цехини реконструкциялашни тезлаштиришга халақит бераётир. «Ўзбексельмаш» заводи коллективидан корхонамиз қуюв цехининг қувватини ошириш учун зарур бўлган чўкичланадиган чўянни термик ишлов бериб юборишларини илтимос қиламиз.

Коллективимиз «Ўзбексельмаш» заводи коллективининг чақиригига жавобан йиллик ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш планини 25 декабрда бажариш ҳақида мажбурият олди. Бу мажбуриятни тўла бажариш учун мавжуд ички резервларни тўла ишга соламиз.

Б. ШЕВЧЕНКО,
завод директори.

Ғ. Абдураҳмонов корхонанинг пешқадам ишчиларидан ҳисобланади. Ўз касбини пухта эгаллаган моҳир ишчи бир йўла иккита фрезерлик станогини бошқармоқда. У смена нормасини 200 процентга етказиб бажараётир. Суратда: ўртоқ Ғ. Абдураҳмонов иш устида.

В. Салов фотолари.

МЕҲНАТ АВЖИДА

Цех дарвозасидан ичкарига киришимиз билан кўз олдимизда ажойиб манзара намоён бўлди. Бир қатор ўрнатилган пўлат эритиш печларидан чиқаётган аланга бурқсираб тепага кўтариларди. Конвейер линиялари ва бошқа турли-туман машина ҳамда агрегатлар тинмай ишлар, уларнинг хайқириғи ҳаммаёқни тутиб кетган. Цехда бекор юрган бирор кишини ҳам учратмайсиз. Ҳамма ўзига топширилган постда ишламоқда. Кўприк кранлари эритма ва шихта тўлдирилган чўмичларни уёқдан-буёққа ташиб турибди. Ҳар бир эритувчи, ҳар бир қолипчи ва бошқа касбдаги металлурглар зўр эҳтирос билан фидокорона меҳнат қилмоқда. Бунинг ажабланадиган жойи йўқ. Чунки корхона коллективининг муваффақиятли ишлаши асосан қуюв цехининг ишига боғлиқ. Бу ерда қанчалик кўп деталь ва узеллар қуйилса, маҳсулот шунчалик кўп ишлаб чиқарилади. Борди-ю, қуюв цехи оқсайдиган бўлса бунинг оқибати бутун корхона ишига таъсир қилади, топшириқларни бажариш хавф остида қолади. Буни цех коллективи яхши тушунади.

Нарироқда ўз ёнида турган печларга нисбатан анча катта печь ишлаб турибди. Уни икки ишчи бошқармоқда. Уларнинг бири агрегатнинг бошқариш пультидаги турли стрелкалар ҳаракати ва сигнал лампочкаларига тез-тез қараб қўяр, сўнгра ёнидаги ҳамкасбига нималарнидир уқтирарди. Белкураклар билан тўплаб қўйилган қандайдир тупроққа ўхшаш нарсадан печкага дамба-дам солиб турганларида, улар олдига келдик. Ҳамроҳимиз, эритиш участкасининг мастери Анатолий Григорьевич Степанов:

— Танишиб қўйинг. Бу киши Николай Титерин, донгдор ишчиларимиздан. Янги печни биринчи ишга туширган ҳам шу киши,— деди.

Одатдаги салом-аликдан сўнг ўртоқ Титериндан ўз иши ҳақида сўзлаб беришни илтимос қилдик.

— Нима ҳақида ҳам гапирардим, — деди у иймaниб. — Печь ажойиб агрегат. Барча операциялари механизациялашган, автомат мосламалари бор. Биз фақат пультдан туриб бошқарамиз. Ўзингиз кўриб турган стрелка ва кнопкалар асосий иш қуролимиз ҳисобланади,

Шу сўзларни айтгач, стрелка орқали эритманинг етилиб қолганлигини билиб қолди шекилли, бир оз турсангиз печнинг ишини кўришингиз мумкин, деб қўшиб қўйди.

Бир оздан сўнг эритувчи мастерга пўлатнинг етилганлигини айтди. Анатолий Григорьевич эритмани яна бир бор кўздан кечириб, унинг тобидалигига қаноат ҳосил қилгач, сигнал орқали кран машинисти Мария Кривоносовага дарҳол чўмични келтиришни буюрди. Кранчи бошқа ишларни ташлаб бўлса ҳам тезлик билан катта чўмични кўтариб келди-да, уни печь олдидаги чуқурликка тушириб, пўлатни қабул қилишга тайёр эканлигини билдирди. Пўлат эритувчи Сабри Шерембетов бошқариш пультидаги кнопкаларнинг бирини босган эди, ўнларча тонна оғирликдаги печь секинлик билан чўмич томонга оғабошлади. Унинг тарновидан шиддат билан отилиб чиққан эритма ҳамма ёқни қипқизил нурга тўлдириб, чўмичга қуйилабошлади. Печь оғган сари эритма оқими кўпайиб борарди. Бир пасда 7 тонна ҳажмдаги чўмич тўлди. Шундан сўнг қудратли кран чўмични авайлаб кўтариб подставка устига қўйди. Ўртоқ Шерембетов яна бир кнопкани босгач печь қаддини ростлаб олди. Сўнгра унинг равоғи кўтарилиб, тубидан ажралиб қолди. Печь туби рельсдан юриб 3 — 4 метр нарида тўхтаган эди, кранчи катта чўмич тўла шихтани унга ағдарди. Печ туби яна ўз ўрнига қайтди ва равоқ билан бирлашди. Ишчилар яна пўлат эритишга киришдилар. Шуниси диққатга сазоворки, юқоридаги операцияларнинг ҳаммаси қўл меҳнатисиз бажарилди.

—Печимиз ўтган йили ишга туширилди, — дейди ғурур билан ўртоқ С. Шерембетов. — Мунақа машиналарда ҳузур қилиб ишлайсан, киши. Унинг афзалликлари жуда кўп. У ҳар бир ярим соатда 4—4,5 тонна пўлатни эритади. Эритманинг сифати ҳам яхши. Деталларнинг брак бўлиши 30 процент камайди...

Қуюв цехида ўтган йили жорий қилинган бошқа техника янгиликлари билан ҳам танишдик. Айниқса йирик ва оғир деталларни қолиплайдиган конвейер линияси ажойиб экан. Конвейер Сталинград ва Харьков трактор заводларидаги конвейерлар типида қурилган. Унда қолип тайёрлашдан бошлаб қолипни қуйилган деталлардан ажратишгача бўлган барча операциялар механизациялашган. Деталлар транспортерларда термик ишлов берувчи бўлимга узатилади. Конвейерни ишга тушириш меҳнат унумдорлигини анча оширди ва ҳар йили давлатнинг ярим миллион сўмга яқин маблағини тежаш имконини беради.

Биз ўтган йили ишга туширилган янги техниканинг айримлари ҳақидагина гапирдик. Цехда бундай янгиликлар жуда кўп. Улар пўлат қуйилмалари ишлаб чиқаришни кўпайтириш, маҳсулот таннархини камайтириш, сифатини яхшилашда коллективга катта ёрдам бермоқда. Шундай унумли ишлайдиган агрегат ва ускуналарни моҳирлик билан бошқараётган пўлат эритувчилар январь ойи планини ошириб бажариш учун курашмоқда.

М. МИРҲАМИДОВ.

1860 А. П. ЧЕХОВ 1960

МОҲИР ЖУРНАЛИСТ

Улуғ рус ёзувчиси А. П. Чехов кенг китобхонлар оммаси ўртасида асосан машҳур ҳикоянавис ва драматург сифатида танилгандир. Бироқ Чехов ижодий уфқлари жуда кенг сўз санъаткори эди. У фақат ҳикоя ва пьесалар ижод қилибгина қолмай, балки журналистика жанрларида ҳам нодир асарлар яратган. Чеховнинг журналистик мероси бой ва рангба-рангдир. А. П. Чехов ажойиб очерклар, фельетонлар, мақолалар ва сатирик лавҳалар ёзиб қолдирди, бу билан у XIX асрнинг иккинчи ярмидаги демократик рус журналистикаси тарихига баракали ҳисса қўшди.

А. П. Чеховнинг журналистик фаолияти Россияда прогрессив ижтимоий фикр ва демократик матбуот ғоят қаттиқ таъқиб остига олинган даврда бошланди ва ўтди.

1883—1885 йилларда А. П. Чехов «Осколки» журналининг фельетон бўлимини бошқарди. Бу журналнинг саҳифаларида баъзан чор цензурасини безовта қиладиган материаллар ҳам чиқиб қоларди.

Антон Павлович Чехов 1880 йилларнинг охири ва 1890 йилларнинг бошларида «Москвали мунофиқлар», «Найрангбозлар», «Москвада», «Бизнинг қашшоқлигимиз», «Н. Н. Пржевальский» сарлавҳали машҳур фельетон ва мақолаларини ёзди. Чехов «Найрангбозлар» деган фельетонида Москва зоология боғига жойлашиб олиб, зоология фанини ривожлантириш ниқоби остида турли хил фрибгарлик ва муттаҳамлик билан шуғулланаётган бир тўда «илмий ходимлар»нинг кирдикорларини очиб ташлайди.

Антон Павлович Чехов 1890 йил 21 апрелда поёнсиз Сибирь орқали Сахалинга жўнади. Сахалинга бораётиб, Чехов, Сибирь ва сибирликлар ҳаётини акс эттирувчи «Сибирдан» номли умумий сарлавҳа билан йўл очеркларини ёза бошлади ва уларни Петербургдаги «Новое время» газетасига юбориб турди. Бу очеркларда Чехов ҳуқуқсизликда, жаҳолат ва нодонликда яшаётган сибирлик деҳқонларнинг уқубатли ҳаётини тасвирлайди, чор амалдорларининг ўзбошимчаликларини, зулмини кескин фош этади.

1893—1894 йилларда «Русская мисль» журналида Чеховнинг «Сахалин ороли» циклидаги йўл очерклари босилди. Бу очеркларда автор маҳбусларнинг ва сургун муддатини ўтаб Сахалинда яшаш учун қолган кишиларнинг оғир қисматини баён этди. Очеркларнинг характерли хусусияти шундаки, Чехов уларда Сахалинга бадарға қилинган кишиларнинг турмушини реал тасвирловчи лавҳалар, публицистик умумлаштирмалар билан бирга Сахалин тўғрисида жуда бой этнографик, тарихий, географик, геологик ва бошқа қимматли илмий маълумотлар беради. Чеховнинг «Сахалин ороли» очерклар тўпламини чоризм режимининг айбномаси деб айтиш мумкин.

Чехов чор Россиясида аҳолининг жуда оз қисми кўпчилик меҳнати ҳисобига текинхўрларча яшаётганлигини, адолат ва ҳақиқатнинг йўқлигини, эксплуатацияга асосланган ижтимоий тузумнинг қабиҳ одатлари, расм-русмлари одамлар қалбини мурдор қилаётганлигини кўриб қаттиқ азоб чекди. Шу сабабдан у манфур чор тартибларини аёвсиз фош қилди, шу тартиблар вужудга келтирган ярамас ахлоқ нормаларига, урф-одатларига қарши кучли ўт очди. Чехов инсон қалбининг чинакам покиза ва гўзал бўлишлиги учун капиталистик ҳаётда шароит йўқлигини тобора кучлироқ пайқаган сари, инсон чинакам гўзал яшайдиган, мўътабар, нафис ҳаёт ҳақида кўпроқ ўйлай бошлади. Унинг бу мўътабар орзусини Улуғ Октябрь социалистик революцияси рўёбга чиқарди.

Мамлакатимизда барпо этилган янги социалистик тузум кишиларимизнинг гўзал яшашини таъминлайдиган ҳамма шароит ва имкониятларни яратди ва яратмоқда. Инсон қалби покизалиги ва гўзаллигининг асоси ҳақиқат, адолат, ижодий меҳнат, янги социалистик ахлоқ нормалари бизда барқарордир.

Бироқ, эски, капиталистик жамиятнинг тўрачилик, юлғичлик, лаганбардорлик, ҳалол меҳнатдан бўйинтовлаш, мешчанлик ва мижғовлик каби айрим зарарли сарқитлари бизнинг воқелигимизда ҳам баъзан учраб туради. КПСС Марказий Комитети шу йил 9 январда қабул қилган «Ҳозирги замон шароитида партия пропагандасининг вазифалари тўғрисида»ги қарорида «коммунистик характер белгиларига, одатларига ва ахлоқига эга бўлган янги кишини вояга етказиш, одамлар онгидаги капитализм сарқитларини тугатиш ҳозирги вақтда асосий амалий вазифаларнинг биридир» деб кўрсатди. Партиямиз қўйган бу вазифани бажаришда совет матбуоти, унинг жанговар журналистлар армияси етакчи ролни ўйнайдилар. Кишиларимизни гўзал жамият — коммунизмнинг муносиб гражданлари қилиб тарбиялашда, капитализмнинг кишилар онгидаги сарқитларига барҳам бериш учун олиб борилаётган муросасиз курашимизда улуғ ёзувчи ва журналист Чехов биз билан бирга, у бизнинг кўмакдошимиздир.

Т. ПИДАЕВ.

«Мен Антон Павловичнинг ҳар бир ҳажвий ҳикоясида софдил, ҳақиқий инсоннинг чин қалбидан ачиниб оҳиста оҳ тортганини эшитаман... Ҳаётнинг икир-чикирларидаги фожиани Антон Чеховдек ҳечким аниқ ва муфассал билган эмас, унгача ҳечким одамларга уларнинг мешчанлик ботқоғида кечираётган маломатли ва қайғули турмушини бунчалик ошкора очиб ва тасвир қилиб берган эмас эди».

М. ГОРЬКИЙ.

Чехов драмаси ўзбек саҳнасида

Ёзувчи А. П. Чеховнинг жуда кўп прозаик асарлари билан бир қаторда унинг «Олчазор», «Уч опа-сингиллар», «Ваня тоға» драмалари ўзбек тилига таржима қилиниб, кенг китобхонлар оммасига тақдим этилган. Чеховнинг рус саҳна санъати, ижрочилиги ва режиссурасида, театр ҳаракатида ҳақиқий мактаб бўлган драматургияси миллий театрларнинг юксалишида ҳам жиддий аҳамиятга эга бўлди. Ўзбекистонда унинг бир неча пьесаси саҳнага қўйилди.

А. Н. Островский номидаги Тошкент театр ва рассомлик институтининг актёрлик факультетида айрим ўзбек группалари томонидан Чеховнинг «Юбилей», «Таклиф» водевиллари, «Ваня тоға» драмаси саҳналаштирилди. Тошкентдаги М. Горький номидаги рус Давлат драма театрида эса Чеховнинг «Уч опа-сингиллар», «Олчазор» асарлари саҳнага қўйилди. Хусусан «Олчазор» спектаклида театр юксак ижодий муваффақиятга эришди.

Ҳамза номидаги ўзбек Академик драма театрида саҳналаштирилган «Ваня тоға» асари ўзбек театрининг Чехов ижодига жиддий ёндошганлигини кўрсатди. Чунки 1944 йилда қўйилган «Айиқ» водевили театр фаолиятида эътиборли из қолдирмаган эди.

«Ваня тоға» драмаси ҳам Чехов ижодининг асосий йўналишини белгилайдиган «кичик инсон» тақдири ҳамда инсон гўзаллиги темасини давом эттиради. Пьесада драматургнинг XIX аср охирларидаги рус ҳаётига муносабати, гўзаллик, меҳнат, муҳаббат тўғрисидаги олижаноб фикрлари, келажак ҳақидаги ширин орзу-ҳаёллари ўз ифодасини топган.

Театр коллективи «Ваня тоға» асарини саҳналаштиришда ўз олдига қўйилган вазифаларни яхши бажарди деса бўлади. Энг аввал шуни айтиш керакки, спектаклда Чехов драматургиясининг хусусиятларига мос келадиган услуб топилган. Ижрочилар асосий эътиборларини текст ости мазмунини, «сўз замири»ни очиб беришга қарата олганлар. Шунингдек, тасвир этилган муҳитнинг руҳи, темпа-ритмикаси тўғри берилган. Парданинг очилишидан тортиб ташқарида шовуллаб ёққан ёмғиргача бўлган ҳамма саҳнавий воситалар қаҳрамонлар руҳий дунёсини очиб беришга қаратилгандир.

Спектакль марказида Ваня тоға ва доктор Астров образлари туради.

Ваня тоға СССР халқ артисти Ш. Бурҳонов ижросида тўғри талқин этилган. Саҳнадаги Ваня тоға—софдил, гўзал қалбли, яхшилик йўлида бутун борлиғини қурбон қилишга қодир, талантли ҳамда камтарин одам. Артист ўз қаҳрамонининг ички дунёсини, ҳис-туйғусини, аламнафратларини чинакам маҳорат билан очиб беради. Айниқса Еленага севги изҳор қилиш, ҳиссиз профессорнинг ер-мулкни сотамиз дегандан сўнгги ғазаб тўла монологи, финалдаги ҳолати ажойиб ишлангандир. СССР халқ артисти О. Хўжаев ижросидаги доктор Астров роли эса руҳан Ваняга ўхшаса-да, ўзининг тетиклиги ва воқеаларга, кишиларга истеҳзоли қараши билан ундан фарқ қилиб туради. Доктор Астров (О. Хўжаев)нинг ҳам, Ваня тоға (Ш. Бурҳонов)нинг ҳам фожиаси шундан иборатки, улар бузуқ, адолатсиз ҳаётни янгилай оладиган кучни кўролмаганлар, янги ҳаёт қуриш учун курашмоқ зарурлигини тушунолмаганлар.

Артистка И. Алиева яратган Соня образи ҳаётий талқин этилган. У, умрида роҳат кўрмаган, муҳаббат нашъасини сурмаган, пок виждон эгаси. Бечора Соня ўзини ҳам, тоғасини ҳам у дунёдаги «роҳат-фароғатлар» билан юпатади. Алиева ижросида ҳаммадан ҳам Сонянинг Астровга муносабатини билдирувчи саҳналар, шунингдек, финалдаги монолог таъсирли чиққан.

Салбий роллар ҳам бирмунча яхши бажарилган. Профессор Серебряков артист Қ. Хўжаев талқинида ҳис-ҳаяжонсиз, бебурд, мақтанчоқ шахс сифатида гавдалантирилган. У ўзини турмуш икир-чикирларидан юқори турган олий инсон, қолган одамларни эса ўзига тоби деб ўйлайди, атрофидаги кишиларни ташвишга солади, қийнайди ва ўз ишидан ўзи чексиз қувонади.

Сатирик услуб артистка М. Ёқубова ижро этган Ванянинг онаси Войницкая образида ҳам кўриниб туради. Войницкая — Ёқубова либераль китоблар таъсири остида ўзи яратган сохта дунёга кириб кетган қуруқ, ҳиссиз, эзма кампир. Ҳаёт ҳақиқатини кўра олмаганидан уни ўғлининг ҳароратли гаплари, ўғли ва атрофидаги бошқа кишиларнинг нидоси, қайғу-аламлари қизиқтирмайди, ҳаяжонга солмайди.

Актриса Я. Абдуллаева Елена Андреевнанинг саҳнавий образини реалистик буёқларда беради. Елена (Абдуллаева)нинг ҳам ёшлиги ва фароғатини кекса, инжиқ профессор ўғирлаган. У ёш, ақлли, гўзал хотин, аммо бахтсиз. Ўзи бахтсиз бўлгани учун ёнидаги кишиларнинг ҳам бахтли бўлишини истамайди.

Кишидаги ҳамма нарса: юз ҳам, кийим ҳам, қалб ҳам, фикр ҳам гўзал бўлиши керак; гўзаллик ва бахт учун эса курашмоқ лозим деган ғояни тарғиб қилувчи бу ажойиб спектакль ўзбек адабиёти ва санъатининг ўтган йили Москвада бўлиб ўтган декадасида пойтахт томошабинлари томонидан ҳам юксак баҳоланди. Ўзбек театри «Ваня тоға» спектакли билан юксак театрчилик маҳоратига эга эканини яна бир бор намойиш қилди.

Муҳсин ҚОДИРОВ.

Мактабда адабий кеча

Улуғ рус ёзувчиси А. П. Чехов туғилган куннинг 100 йиллиги муносабати билан Тошкентдаги Мичурин номли ўрта мактабда юбилярнинг ҳаёти ва ижодий фаолиятига бағишланган адабий кеча бўлиб ўтди. Кечада мактабнинг тил ва адабиёт ўқитувчиси Т. Н. Мерзлова ёзувчининг ижодий фаолияти ҳақида гапириб берди. Ўқитувчи А. И. Полицкий эса «Ёзувчи Чехов ҳикояларининг сатирик кучи» деган темада сўзлаб, ёзувчи асарларининг ўзига хос хусусиятлари юзасидан характерли мисоллар келтирди.

Шунингдек, «Чехов асарларидаги типлар» деган темадаги суҳбат ҳам кеча қатнашчилари томонидан қизиқиш билан тингланди.

С. ЯХИН.

Экспонатлар ҳикоя қилади

Экспозиция материаллари жойлашиши жиҳатидан ҳам томошабин эътиборини ўзига жалб қилади. Шу туфайли А. П. Чехов юбилейига бағишланиб А. Навоий номидаги Давлат халқ кутубхонасида ташкил этилган виставкани ҳамма завқ билан кўздан кечирмоқда.

А. П. Чеховнинг ёшлик йилларини ҳикоя қилувчи экспозиция материаллари орасида ёзувчи ходим бўлиб ишлаган юмористик журналларнинг муқовалари ҳам бор.

Виставканинг иккинчи бўлимида А. П. Чеховнинг ижодига атоқли кишилар томонидан берилган баҳолар ёзилган экспонатлар кенг ўрин олган. Томошабин бу ерда доҳимиз В. И. Ленин, атоқли марксист М. И. Калининларнинг ёзувчи ижоди ҳақида айтган фикрлари, О. Л. Книппер-Чехова билан М. П. Чеховаларнинг эсдаликларини ўқийди.

Виставканинг навбатдаги бўлимлари А. П. Чехов ижодининг турли даврларини ҳикоя қилади. «А. П. Чехов драматургияси ва театр санъати» витринаси томошабинларни ёзувчининг драматик асарлари билан таништиради.

К. С. Станиславский, В. И. Немирович-Данченко каби атоқли санъаткорларнинг А. П. Чехов драматургиясига берган юксак баҳолари мазкур витринага эпиграф қилиб берилган. «А. П. Чехов пьесалари театр саҳналарида» деган плакат ва ёзувчи асарлари асосида ишланган бадиий фильмлар кадрлари ифодаланган расмлар Чехов драматургиясининг тематик ранг-баранг эканлигини кўрсатиб турибди. «А. П. Чехов асарлари иллюстрацияси» деган витринада ёзувчининг сатирик ҳикоялари асосида чизилган расмларга ўрин берилган.

Рус адабиётининг классиги

Ўз ижодида жамиятнинг турли табақалари ҳаётини моҳирона акс эттирган улуғ рус ёзувчиси Антон Павлович Чехов туғилган кунга 100 йил тўлди. Ўз давридаги Россиянинг адабий ҳаёти чўққисига чиққан Чехов ижоди бутун дунёда шуҳрат қозониб, барча мамлакат ва халқлардаги миллион-миллион китобхонларнинг қалбига яқин ва қадрдон бўлиб қолди.

А. П. Чехов 1860 йилда Таганрог шаҳридаги боққол оиласида дунёга келди. Бўлажак ёзувчининг ёшлиги ниҳоятда оғир шароитда ўтди. Лекин шунга қарамай, у адабиёт ва театрни зўр эҳтирос билан севиб, кўп вақтини санъатга бағишлашга ҳаракат қилар эди. Унинг биринчи асари «Бепадарлик» пьесаси ўсмирлик чоғида ёзилди. Чеховлар оиласи Москвага кўчиб келгандан кейин Антон Павлович медицина факультетига ўқишга киради ва асосан юмористик журналларда ўз асарлари билан ҳамкорлик қила бошлайди.

Чехов ўз ижодининг дастлабки даврларида ишнинг таҳқирловчи шартларига кўнишга, журналлар учун зарур бўлган ҳамма нарсани— повесть ва ҳикояларни ҳам, водивил ва пародияларни ҳам ёзишга мажбур бўлди. Лекин унинг «майда-чуйда» нарсалари ҳам оригиналлиги ва ўткирлиги билан, стилистик услубининг янгилиги билан, янгиликларга бойлиги билан, бир неча штрихда бутун бир манзаранинг яққол ифодаланганлиги билан ажралиб турар эди. Чехов 1882 йилдан «Осколки» журналига ҳамкорлик қила бошлайди.

Журналларга ҳамкорлик қилиш энг зарур нарсалар ҳақида қисқа ва лўнда қилиб ёзишга ўргатди. Чеховнинг юмористик журналларда олиб борган ишлари шуни кўрсатдики, чор Россияси шароитларида ёзувчи бўлиб етишиш жуда қийин экан, бунинг устига бу иш унинг сиёсий жиҳатдан камолга етишига ёрдам берди. Бу даврда ҳали Чехов қайси касбни асосий қилиб олишни билмас, врач бўлиш керакми, ёзувчи бўлиш керакми, ҳал қилган эмас эди. У университетни тамомлагач, завқ-шавқ билан врачлик билан шуғулланади. Чехов бу даврда Москва яқинидаги Воскресенск шаҳарчасида врачлик практикасини бошлайди ва ўзининг «Қайғу», «Қочқин», «Жарроҳлик» каби ҳикояларига ва ундан кейин ёзган бир қатор асарларига материаллар тўплади. Чехов ўша даврларда кўп тарқалган «Петербург» газетаси редакциясида ҳамкорлик қила бошлади. Бу газета саҳифаларида Чехов прозасининг «Елим балиқ», «Егерь», «Жинояткор», «Жонсиз гавда» каби ажойиб намуналари босилиб чиқади. Чехов ўзи яратган янги жанр — қисқа ҳикоя жанрини такомилига етказди. Кичик ҳажмларда ҳаётдаги энг муҳим нарсаларни чуқур ва ҳаққоний равишда очиб берабилди. Чехов кичик-кичик ҳикояларида композиция, сюжет, автор ва иштирок этувчи персонажлар тили каби масалаларни оригинал равишда ҳал қилади. Бу элементларнинг ролларини аниқлаб, кичик ҳикоя талабларига бўйсундиради.

Чехов «Ниқоб» ҳикоясида буржуа зиёлисини жоҳил миллионерга хушомадгўйлик, лаганбардорлик қилишидан кулади. Чехов ўзининг «Чиновникнинг ўлими», «Семиз ва Ориқ», «Хамелеон», «Унтер Пришибеев» каби ҳикояларида Гоголь ва Щедрин традицияларини давом эттириб, образ ва шароитларни бўрттириб, кучайтириб кўрсатади, кибрҳаво, тубанлик, нодонлик, лаганбардорлик каби ярамас хислатларни, золимликни ва ижтимоий формаларнинг иллатларини очиб ташлайди.

Чехов 1890 йилларнинг бошидан ижтимоий ҳаёт масалалари билан кенгроқ ва кўпроқ шуғуллана бошлайди. Энди у ўз қаҳрамонларининг феъл-атворларини, фикр ва мулоҳазаларини, қилмишларини бошқариб борувчи мутафаккирга айланади. Тўғри, Чехов ўзининг ижтимоий-сиёсий дунёқарашини тугал шакллантириш давригача яшай олмади, лекин унинг изланишлари, кундалик ҳаётдан кўнгли тўлмаслиги, ўз халқининг келажагига ишончи унинг асарларига ғоявий куч-қувват бахш этди. Бу даврдаги Чехов ҳикояларининг ғоявий ва бадиий хусусиятлари ёзувчининг инсонга диққат-эътиборида, инсоннинг бахт-саодатга, озодликка, адолатга интилишини, турли бидъатлар билан, ижтимоий муҳит билан тўқнашувлардан қўрқмаслигини меҳр-муҳаббат билан баён қилишда намоён бўлади.

1890 йилда Чеховнинг «Ғилоф бандаси» ҳикояси майдонга келди. Бу ҳикояда Чеховнинг мамлакат буюк ўзгаришлар арафасида турганини, реакция ва обивателлар билан кураш олиб бориш зарурлигини, сиёсий сатирага ўтиш вақти келганлигини сезганлиги яққол кўринади. «Ғилоф бандаси» ҳам мазмун, ҳам шакл жиҳатидан Чехов сатирасининг чўққисидир. Бу ҳикоя реакцион лагерга қарши қаратилган бўлиб, Беликов образида ашаддий реакционер, одат, ақидаларга тиш-тирноғи билан ёпишиб олган бюрократ, чақимчи ва бориб турган монархист образи типик шароитларда тасвирлаб берилгандир. Чехов салбий қаҳрамон Беликовларга қарши демократик руҳдаги Коваленко сингари ўқитувчиларни қўяди. Чехов сатираси китобхонларда ғилоф бандаларига нисбатан ғазаб ва нафрат, янги эркин дунёга интилиш туйғуларини қўзғади.

Чехов тобора ижтимоий ҳаёт ичига кириб борди, сиёсий ҳаётда актив қатнашди. У, Сахалин оролига саёҳатга борди. Бу ерда Чехов инсон бошига тушган жабру-жафоларни, таҳқирланиш ва аламларни кўрди. Шу билан бирга улуғ санъаткор оддий рус кишиларининг олижаноб фазилатларидан ҳаяжонга келиб: «О, худойим, Россия яхши кишиларга мунча бойсан», деб хитоб қилган эди. Сахалинга саёҳат Чехов ижодининг янги бир камол босқичига олиб келди. Бу саёҳат ёзувчининг ижтимоий-сиёсий дунёқарашида муҳим роль ўйнади. Шундан сўнг у, Сахалин ҳақидаги ажойиб китобини ва «Палата 6» ҳикоясини ёзди. Рус навелласининг мумтоз намуналаридан ҳисобланган бу асар чор истибдоди ва жабр-зулмларга қарши очиқдан-очиқ норозилик мотивлари билан суғорилгандир. Бу ҳикоя чор самодержавиесига қарши норозилик ва нафратга тўлган кучларни бирлаштиришда муҳим роль ўйнади. В. И. Ленин ўз синглисига қуйидагиларни айтган эди: «Кеча кечқурун бу ҳикояни ўқиб чиққанимдан кейин мени чиндан ҳам даҳшат босди, мен ўз хонамда ўтира олмадим, жойимдан туриб чиқиб кетдим. Менда шундай туйғу ҳосил бўлдики, худди мен ҳам «6-номерли палата»га қамалиб қўйилганман».

Антон Павлович Чехов ажойиб драматург ҳам эди. Унинг «Чайка», «Уч опа-сингил», «Ваня тоға», «Олчазор» пьесалари мамлакатимиздаги барча театрларда муваффақият билан қўйилмоқда. Чехов драматургияда ҳам ўзига хос янги стиль яратди. Унинг пьесалари чуқур ички драматизм билан тўлган бўлиб, комик элементлар ғуссали элементлар билан чатишиб кетади. «Уч опа-сингил» пьесасидаги қаҳрамонлар жуда кўп боақл орзулар қиладилар, келажак янги ҳаёт ҳақида ўйлайдилар, лекин ўзлари ҳаракат қилмайдилар. Бу ердаги орзу билан воқелик ўртасидаги зиддиятдан ғамгин-комик мотивлар келиб чиқади. Пьесанинг ғамгин-киноявий тарзда ёзилганлиги ҳам шундан. Лекин бу пьесада ҳамма нарса ўзгаради, яхшиликка томон боради, деган мотив янграб туради. Чехов ўлими олдидан ёзган «Олчазор» пьесаси нозик лиризм, бахт туйғулари билан суғорилгандир. Бу Россиянинг ўтмиш, ҳозир ва келажаги ҳақидаги пьеса эди. Чеховнинг ўлмас пьесалари рус драматургиясининг дурдоналаридан ҳисобланади.

Чехов ижоди дунёдаги жуда кўп халқлар ёзувчиларининг ижодига катта таъсир қилди. Ўзбекистон китобхонлари Чехов асарлари билан революциядан илгариёқ таниш эдилар. Қисқа-қисқа Чехов ҳикоялари ўзбек адабиётида ҳикоя жанрининг шаклланиши ва тараққиётида муҳим роль ўйнади. Чехов драматургияси эса ўзбек халқи реалистик драматургиясининг ривожига катта ёрдам берди. Жуда кўп ўзбек ёзувчилари Чеховдан қисқа ва лўнда ёзишни, ихчамликни, персонажлар тилини индивидуаллаштиришни ва бошқа бадиий усулларни ўргандилар.

Ҳозир ўзбек китобхони улуғ рус ёзувчисининг кўпгина асарларини она тилида ўқимоқда, пьесаларини ўз саҳнасида томоша қилмоқда. Чехов ҳикояларини таржима қилиш ўзбек ёзувчи ва таржимонларга, улуғ ёзувчининг маҳоратини чуқурроқ ўрганишга, моҳир санъаткорнинг ижодий лабораториясига чуқур кириб боришга ёрдам берди.

Илғор прогрессив инсониятнинг энг севимли ёзувчиларидан бири, кичик ҳикоя жанрини яратган новатор, Горький сўзлари билан айтганда, Россиянинг энг яхши оқил, беғараз, софдил дўстларидан бири бўлган А. П. Чехов совет халқига, дунёдаги барча софдил кишиларга азиз ва мўътабардир.

Н. ВЛАДИМИРОВА,
филология фанлари кандидати.

Суратда: А. П. Чехов билан А. М. Горький Ялтада.

Юбилей сессиялари

Рус классик адабиётининг кўзга кўринган вакили, улуғ ёзувчи ва драматург Антон Павлович Чехов юбилейи муносабати билан она-Ватанимизнинг кўпгина олий ўқув юртлари ва илмий муассасаларда сессия ва конференциялар бўлиб ўтмоқда.

Украина ССР Фанлар академиясининг Т. Г. Шевченко номидаги адабиёт институти улуғ ёзувчи туғилган куннинг юбилейига бағишлаб илмий сессия ўтказди. Адабиётшунос олимлар, танқидчилар ва жамоат вакиллари актив иштирок этган бу сессияда ёзувчининг ҳаёти, ижодий фаолиятига оид темаларда докладлар тингланди. «Ленин асарларида А. П. Чехов», «А. П. Чехов ва унинг замондошлари», «А. П. Чехов Қримда» ва «А. П. Чехов гуманизми ва бизнинг воқелигимиз» деган темаларда ўқилган докладлар ҳам ҳаммага манзур бўлди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг А. С. Пушкин номидаги Тил ва адабиёт институти коллективининг навбатдаги илмий сессияси улуғ рус ёзувчисининг юбилейига бағишланади. Бугун очиладиган бу илмий сессия программасига А. П. Чеховнинг ҳаёти, ижодий фаолияти ва ёзувчи асарларининг ўзбек ёзувчилари ижодига таъсири деган темалардаги илмий докладлар киритилган.

Институт илмий ходимлари томонидан «А. П. Чехов асарлари ўзбек тилида», «А. П. Чехов асарлари Узоқ Шарқда (Хитой, Корея ва Япония)» деб аталувчи докладлар ҳам ўқилади.

Шунингдек, В. И. Ленин номидаги Ўрта Осиё Давлат университети филология факультети студентлари илмий жамиятининг яқинда бўлиб ўтган конференцияси ҳам атоқли рус классигининг ҳаёти ва ижодига бағишланди. Студентлардан А. Максимова, Х. Турсунхўжаевалар тайёрлаган «А. П. Чехов — новелист», «Чехов асарларида бадиий маҳорат» деган темадаги докладлари илмий жамият томонидан юксак баҳоланди.

А. АЛИЕВ.

СИЁСИЙ ВА ИЛМИЙ БИЛИМЛАРНИ ТАРҚАТУВЧИ БУТУНИТТИФОҚ ЖАМИЯТИНИНГ УЧИНЧИ СЪЕЗДИ

Катта Кремль саройида Сиёсий ва илмий билимларни тарқатувчи Бутуниттифоқ жамиятининг учинчи съезди ўз ишини давом эттирмоқда. 27 январда делегатлар Жамият правлениеси ва Ревизия комиссиясининг ҳисобот докладларини муҳокама қилишни давом эттирдилар.

Эрталабки мажлисда биринчи бўлиб сўзга чиққан Ўзбекистон ССР жамияти правлениесининг раиси **И. М. Мўминов** саноат корхоналари, колхозлар, совхозлар, олий ўқув юртлари ва бошқа жойларда ташкил этилган лекторлик группаларининг ижодий фаолиятига эътибор берди. 1960 йилда Ўзбекистонда бундай группаларнинг сони 4.000 га етказилади.

Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флоти Бош Сиёсий бошқармаси бошлиғининг ўринбосари **М. Х. Калашник** Жамият ташкилотларининг Қуролли Кучлар орасида олиб бораётган самарали шефлик ишлари ҳақида гапирди. Фан ва маданият арбобларидан кўп киши солдат ва офицерлар учун лекциялар ўқимоқда. Нотиқ ҳозирги вақтда Н. С. Хрущевнинг СССР Олий Совети IV сессиясида қилган докладини, СССР Қуролли Кучларини яна анча қисқартириш тўғрисидаги Қонунни ҳамда партия ва ҳукуматнинг армиядан бўшатилаётган ҳарбий хизматчиларни ишга жойлаштириш ва моддий-маиший жиҳатдан таъминлаш ҳақидаги Қарорини жангчиларга тушунтириш масъулиятли вазифадир, деб таъкидлади.

Ленинград шаҳри ва области районларида ягона план бўйича лекциялар ўтказиш тобора кенг қўлланилмоқда, техника билимларини пропаганда қилиш ишлари тобора конкрет ва амалий тус олмоқда. Бу ҳақда шу бўлим правлениесининг раиси **Н. С. Зверев** сўзлаб берди.

Қирғизистон ССР жамияти правлениесининг раиси **С. Тобишалиев** буржуа идеологиясига қарши кураш масалаларига тўхталди, бу масала миллий республикалар шароитида айниқса муҳимдир.

Днепродзержинскдаги Дзержинский номли металлургия заводида ташкил этилган завод лекторлик группасининг раҳбари **Н. В. Сивоволов** лекторларнинг завод цехларига, умумий ётоқхоналарга, маданият саройлари ва клубларга тез-тез бориб туришлари ҳақида гапиради. Кўп лекцияларнинг темалари корхонанинг ҳаётидан олинмоқда. Кўп вақт лекциядан кейин камчиликларни бартараф қилишнинг конкрет йўллари биргаликда белгиланади, таклифлар муҳокама қилинади.

Жамиятнинг Свердловск области бўлими правлениесининг раиси **З. В. Пушкарева** фаннинг энг янги ютуқларини эгаллашда олимлар инженерларга, техникларга, ишлаб чиқариш новаторларига қандай ёрдам бераётганлигини область мисолида кўрсатиб беради.

Съезд қатнашчилари мамлакатнинг энг кекса олимларидан бири академик **Е. Н. Павловскийнинг** сўзини самимий кутиб олдилар. Нотиқ лекция пропагандасини яхшилашнинг бир қанча амалий масалаларига тўхталиб ўтди.

Билимлар тарқатувчи Польша жамияти раисининг ўринбосари **Болеслав Нурилович** съездни табриклади.

Эрталабки мажлиснинг охирида Мандат комиссиясининг раиси **А. П. Студенцов** доклад қилди. (ТАСС).

НАЗАРИЙ ВА АМАЛИЙ МЕХАНИКА ЮЗАСИДАН БУТУНИТТИФОҚ СЪЕЗДИ ОЧИЛДИ

27 январда Москвада назарий ва амалий механика юзасидан Бутуниттифоқ съезди ўз ишини бошлади. Съездда қатнашаётган 2 минг киши орасида мамлакатдаги барча университетлар ва олий техника ўқув юртларининг вакиллари, шунингдек илмий тадқиқот институтлари ва саноатдаги етакчи лабораторияларнинг вакиллари бор. Чет эллик меҳмонлар — Болгария, Германия Демократик Республикаси, Хитой, Нидерландия, Польша, Руминия, АҚШ, Франция, Чехословакиянинг машҳур олимлари ҳозир бўлдилар.

Съезд ташкилот комитетининг раиси академик Н. И. Мусхелишвили съездни очиб, кириш нутқи сўзлади. СССР Фанлар академиясининг вице-президенти академик М. А. Лаврентьев СССР Фанлар академияси номидан, СССР олий ва ўрта махсус таълим министрининг ўринбосари С. В. Румянцев олий мактаб ходимлари номидан, ректор академик И. Г. Петровский Москва университети коллективи номидан, академик А. А. Благонравов СССР Фанлар академияси техника фанлари бўлими номидан съезд қатнашчиларини табрикладилар. Шундан кейин чет эл фанининг намояндалари бирин-кетин минбарга чиқдилар. Улар съездни табрикладилар ва механиклар рус совет мактабининг жаҳоншумул аҳамиятга эга эканлигини таъкидладилар.

Съезднинг жуда кўп секциялари шу куниёқ ишга киришди. Бу секцияларда 700 га яқин доклад ва ахборот тингланади. (ТАСС).

Совет ҳукуматининг Япония ҳукуматига эсдалик хати

СССР Ташқи ишлар министри А. А. Громико 27 январда Япониянинг СССР даги фавқулодда ва мухтор элчиси С. Кадовакини қабул қилиб, унга Совет ҳукуматининг Япония ҳукуматига эсдалик хатини топширди.

Эсдалик хатида дейиладики, Япония 19 январда АҚШ билан «ўзаро ҳамкорлик ва хавфсизлик тўғрисида шартнома» деб аталган шартномани имзолаб, ўзининг суверен давлат сифатидаги ҳуқуқларидан анча қисмини чет давлатга ўз қўли билан топширмоқда, ўзининг миллий мустақиллигини йўқотмоқда. Япония кенг ремилитаризация йўлига ошкора тушиб олмоқда. Япониянинг ташқи сиёсати ҳарбийлаштириш ҳамда Узоқ Шарқдаги тинчликни сақлашга қарши қаратилган ҳарбий иттифоқларида тўғридан-тўғри қатнашиш томонига тобора яққол оғмоқда. Япониянинг янги ҳарбий шартнома тузганлиги Япония янги урушга тортилган тақдирда бунинг натижасида муқаррар рўй берадиган ҳалокат хавфини кучайтиради.

Эсдалик хатида кўрсатиб ўтиладики, Совет ҳукумати Япониянинг тинч, мустақил ривожланиши учун шарт-шароит таъминлашга қаратилган қадамларини тўла равишда қувватлашга ҳамиша тайёрдир. Совет Иттифоқи Япониянинг бетарафлигини таъминлайдиган зарур гарантияларни бошқа давлатлар билан бирликда беришга ҳали ҳам тайёр. Маълумки, СССР ҳукумати СССР Хитой Халқ Республикаси ва Япония ўртасида тинчлик ва дўстлик шартномаси тузиш кераклигини айтган эди ва бу шартномада АҚШ нинг ҳамда бошқа Тинч океан давлатларининг қатнашувига рози бўлган эди. Совет ҳукумати Совет Иттифоқи Япония билан чинакам яхши қўшничилик муносабатларини йўлга қўйишга, совет ва япон халқларининг манфаатлари йўлида Япония билан СССР нинг бир-бирига яқинлашувига ёрдам берадиган ўзаро манфаатли савдо, маданий ва бошқа алоқаларни кенгайтиришга интилаётганлигини неча марталаб уқтириб ўтган эди.

Эсдалик хатида айтиладики, Япония-Америка шартномаси Японияни ҳақиқатда мустақилликдан маҳрум қилиб қўяётганлиги ва чет давлат қўшинларининг Япония территориясида туриши давом этаётганлиги сабабли Совет ҳукуматининг Хабомаи ва Сикотан оролларини Японияга топшириш тўғрисидаги ваъдасини рўёбга чиқариш мумкин эмас. Совет ҳукумати янги ҳарбий шартнома Совет Иттифоқига, шунингдек Хитой Халқ Республикасига ҳам қарши қаратилганлигини ҳисобга олиб, Совет ҳукумати мазкур оролларни Японияга бериш билан чет эл қўшинлари фойдаланадиган территориянинг кенгайтирилишига ёрдамлашуви мумкин эмас.

Совет ҳукумати шуни айтишни зарур деб ҳисоблайдики, барча чет эл қўшинлари Япония территориясидан олиб чиқиб кетилиб, СССР билан Япония ўртасида сулҳ шартномаси имзоланган тақдирдагина Хабомаи ва Сикотан ороллари, СССР билан Япониянинг 1956 йил 19 октябрдаги қўшма декларациясида кўзда тутилганидек, Японияга топширилади.

Япония элчиси С. Кадоваки бу эсдалик хатининг текстини ўз ҳукуматимга дарҳол топшираман, деди. (ТАСС).

Совет давлат арбобларининг Ҳиндистон бўйлаб сафари

ДЕҲЛИ, 27 январь. (ТАСС). СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. Е. Ворошилов, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари Ф. Р. Козлов, СССР Олий Совети депутати Е. А. Фурцева ва уларнинг ҳамроҳлари Ҳиндистон бўйлаб сафар қилиш учун «ИЛ-18» самолётида бугун эрталаб Деҳлидан жўнаб кетдилар.

Совет Иттифоқидан келган меҳмонларни кузатиб қўйиш учун аэродромга Ҳиндистон бош министри Жавоҳарлал Неру келди.

Совет меҳмонлари Бомбай, Бангалор, Мадорас, Калькуттада ва Ҳиндистоннинг бошқа бир қанча шаҳарларида бўладилар.

Непал короли Махендра ва Непал ҳукуматининг таклифига мувофиқ К. Е. Ворошилов, Ф. Р. Козлов ва Е. А. Фурцева ўзларига ҳамроҳ бўлган расмий кишилар билан биргаликда 3 февралда Калькуттадан Непалга самолётда борадилар ва у ерда икки кун бўладилар. Ҳурматли совет меҳмонлари 5 февралда Деҳлига қайтиб келадилар.

* * *

БОМБАЙ, 27 январь. (ТАСС). Бугун Бомбайга келган К. Е. Ворошилов, Ф. Р. Козлов, Е. А. Фурцева ва уларнинг ҳамроҳлари тушдан кейин «Спринг миллз» деган йирик тўқимачилик фабрикасида бўлдилар. Фабриканинг эгаси Н. Н. Вадия меҳмонларни цехларни айланиб чиқишга ҳамда корхонанинг иши билан танишишга таклиф қилди. Ҳамма цехларда ишчилар совет меҳмонларини дўстона кутиб олдилар, қарсаклар чалинади, дўстона суҳбатлар бошланиб кетади. К. Е. Ворошилов ишчиларнинг турмуши билан қизиқади, уларга совет тўқимачиларидан салом топширади. Ф. Р. Козлов машина-ускуналар билан, машиналарнинг иш унуми билан қизиқади, ишлаб чиқаришдаги айрим процессларнинг механизациялаш даражаси ҳақида саволлар беради.

Станоклардан бири олдида Е. А. Фурцева тўқимачи Б. М. Раж билан суҳбатлашади. «Мен Сизни ҳам тўқимачи бўлгансиз, деб эшитдим, шу тўғрими?» деб сўрайди Раж. «Ҳа, тўғри,— деб жавоб беради Е. А. Фурцева,— мен тўқимачи бўлиб ишлаганман».

Е. А. Фурцева фабрикадан кета туриб, ишчилар билан хайрлашади ва бундай дейди: Дўстлар! Ворошилов, Козлов ўртоқлар ва ҳаммаларимиз шу фабриканинг ҳамма ишчиларига қизғин салом топширамиз. Бизда бу фабрикани синчиклаб кўздан кечириш учун вақтимиз бўлмади, лекин шундай бўлса-да, биз бу ерда янги машина-ускуналар борлигини, лекин эскириб қолган машина-ускуналар ҳам борлигини кўрдик. Маълумки, техника жиҳатидан такомиллаштирилган машина-ускуналарда ишлаш енгилроқдир.

Дўстлар, деб давом қилади Е. А. Фурцева, биз сизларга ишингизда ва шахсий ҳаётингизда муваффақиятлар тилаймиз. Бизлар ҳаммамиз, шу жумладан сизлар ҳам, урушнинг такрорланишини истамаймиз, аммо ҳамма халқлар ўртасида мустаҳкам дўстлик ва барча мамлакатлар ўртасида яхши муносабатлар бўлган тақдирдагина урушлар бўлмайди.

Осиёдаги энг йирик медицина муассасаларидан бири ҳисобланган В. Хавкин номли институтда яна самимий учрашув бўлди. Институт директори Джхала К. Е. Ворошиловни, Ф. Р. Козловни, Е. А. Фурцевани ва уларнинг ҳамроҳларини кутубхонага таклиф қилиб, бу ерда уларга бундан 64 йил муқаддам Россиялик Владимир Хавкин томонидан асосланган шу муассасанинг вазифалари ва фаолияти ҳақида сўзлаб берди. Бу институт барпо этилгандан бери ўтган вақт ичида юқумли касалликларга қарши кураш, касалликларнинг олдини олиш соҳасида катта иш қилди. Институт асосчиси Хавкин қаҳрамонона ҳалок бўлди. У вабо эпидемияси вақтида вафот этди. Ҳурматли меҳмонлар институтнинг лабораториялари ва кабинетлари билан танишдилар.

К. Е. Ворошилов институтни кўздан кечириш имконияти берилганлиги учун директорга ва ходимларга ташаккур изҳор қилиб, институтнинг олижаноб фаолиятини СССРда биладилар, деди. Биз, деди у, бу институтга ватандошимизнинг номи берилганлигига жуда хурсандмиз. Владимир Хавкин вафот этди, аммо унинг номидаги институт унинг олижаноб ишини давом эттирмоқда.

«БИЗ ҲЕЧ ҚАЧОН БУНДАЙ ОҒИР ШАРОИТДА БЎЛГАН ЭМАСМИЗ»

ЛОНДОН, 28 январь. (ТАСС). Рейтер агентлиги мухбирининг Иоганнесбургдан хабар беришича, бу ерга кеча Африка мамлакатлари бўйлаб сафар қилаётган Англия бош министри Горольд Макмиллан келган.

Макмилланинг келиши олдидан полициянинг кучайтирилган нарядлари аэропортда Жанубий Африка Иттифоқи ҳукуматининг ирқчилик сиёсатига қарши норозилик намойишини тарқатиб юборганлар.

Намойишчилар қуйидаги сўзлар ёзилган плакатларни кўтариб борганлар: «Биз ҳеч қачон бундай оғир шароитда бўлган эмасмиз», «Миллатчилар ҳукмронлиги остида яшаш — жаҳаннамнинг ўзидир».

Намойишни Жанубий Африка демократлар конгресси ва Ҳиндистон конгрессининг Трансваль бўлими ташкил этган эди.

АҚШДА «АТЛАС» РАКЕТАСИ СИНОВЛАРИ

НЬЮ-ЙОРК, 27 январь. (ТАСС). Америка информация агентликларининг берган хабарларига қараганда, кеча АҚШдаги икки синов полигонида — Канаверал бурнида ва Ванденберг базасида — тахминан 5 минг миля масофага иккита «Атлас» баллистик ракетаси учирилган. Ахборотларда синовларнинг муваффақиятли ўтганлиги билдирилади.

Сиёсий маориф кабинетида

Тошкент шаҳар, Киров район партия комитети ҳузуридаги сиёсий маориф кабинетида партия маорифи шохобчаларида ишлаётган пропагандистлар ва марксча-ленинча назарияни мустақил ўрганувчиларга методик ҳамда назарий ёрдам бериш яхши йўлга қўйилган. Жумладан, бу ерда планли равишда циклли лекциялар ўқилаётир. Сиёсий иқтисодни ўрганиш тўгаракларининг пропагандистлари ва иқтисодий билимларни мустақил ўрганувчилар учун ҳозиргача «Товар ишлаб чиқариш. Товар ва пул», «Капитал ва қўшимча қиммат. Саноатда капитализм ривожланишининг уч стадияси» каби темаларда лекциялар ўқилди. Лекцияларни олий ўқув юртларининг юқори малакали ўқитувчилари ўқидилар.

Яқин вақт ичида «Капиталнинг жамғарилиши ва пролетариатнинг қашшоқланиши», «Империализм — капитализмнинг юқори босқичи» ва бошқа темаларда яна 5 та лекция ўқиш назарда тутилади.

Бундан ташқари сиёсий маориф кабинетида назарияни мустақил ўрганаётган коммунист ва партиясиз активларга муттасил равишда консультация ҳам бериб борилмоқда.

А. АБДУҚОДИРОВ.

Завод клубида

Оржоникидзе районидаги 3-крупа заводи клуби ишчиларнинг яхши маданий дам олиш жойига айланган. Ишчилар бўш вақтларини шу клубда ўтказишга одатланиб қолишган. Бу ерда шахмат-шашка, биллиард бор. Газета ва журналларнинг янги сонлари мунтазам равишда олиб турилади.

Клубда циклли лекциялар ўқиш йўлга қўйилган. Ҳафтанинг душанба кунлари ишчилар учун қизиқарли темаларда лекция ёки суҳбат ўтказилади. Бундай лекция ва суҳбатдан кейин бадиий ёки ҳужжатли фильм кўрсатилади. Лекцияларни ўқишга малакали лектор ҳамда завод мутахассислари жалб қилинган. Улар ҳар бир суҳбат ёки лекцияни завод ҳаётига боғлаган ҳолда сермазмун ўтказадилар. Завод бадиий ҳаваскорлари ҳам ишчиларга тез-тез концерт қўйиб беришади.

Н. ТОЖИБОЕВ.

Қисқа сатрларда

ЯНГИ КИНО ЗАЛИ

Калинин районидаги Сталин номли колхознинг Куйбишев участкасида жойлашган клуб биноси кино залига айлантирилди. Колхозчилар ҳозир бу ерда кунига кинофильмлар тамоша қилмоқдалар.

Т. Расулев.

КАТТА ОШХОНА

Юқори Чирчиқ районидаги Паркент қишлоғида катта ошхона биноси қурилди. Унинг 150 кишига мўлжалланган зали, кухнясидан ташқари буфет ва 12 та хонаси бор. Бу янги бино рўпарасига фонтан ҳам ўрнатилган.

Ю. Баҳодиров.

ТРАКТОРЧИЛАР КУРСИ

Сирдарё РТСида 3 ойлик тракторчилар курси очилди. Ҳозир Сталин номли, «Октябрь», Ленин номли колхозлардан келган ёшлар курсда ўқиб, механизаторлик касбини эгалламоқдалар.

С. Худойберганов.

50 ТА ЯНГИ УЙ

Ўрта Чирчиқ районидаги «Коммунизм» колхози правлениеси бу йил 50 та хонадонга янги турар-жой биноларини қуриб беришни мўлжалламоқда. Шу мақсадда колхоз бўлинмас фондидан 800 минг сўм пул ажратилди.

А. Ҳакимов.

МАҲАЛЛАЛАРДА ГЎШТ ДЎКОНИ

Пойтахтнинг Киров район ишчилар шаҳарчасидаги маҳаллаларнинг ҳар бирида алоҳида гўшт дўкони очилди. Бу дўконларда ҳамма вақт қўй ва мол гўштлари бўлади. Ишчилар шаҳарчасидаги бу савдо точкаларида ҳар куни 3200 — 3500 килограммгача гўшт сотилмоқда.

А. Набихўжаев.

Телевизор экранида

29 ЯНВАРДА

19.30. Халқаро обзор (рус тилида).

19.45. Ўзбек тилида «Турли касб эгалари» деган эшиттириш.

20.05. Сўнгги ахборот.

20.25. Чарли Чаплин иштирок этган фильмлар.

21.15. А. П. Чехов туғилган кунга 100 йил тўлиши муносабати билан ўзбек тилида адабий эшиттириш. Эшиттириш охирида реклама ва эълонлар.

МАДАНИЯТ САРОЙИ

Маданият саройининг ташқи кўриниши.

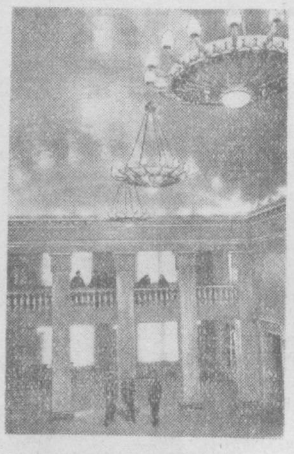

Саройнинг фоеси.

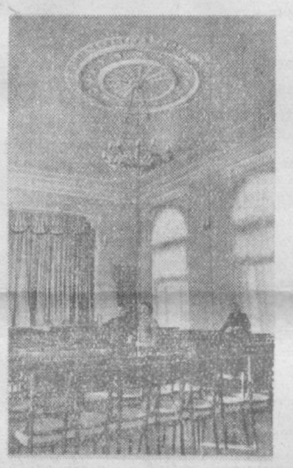

Тамоша зали.

Ҳашаматли дарвоза тепасида ҳилпираб турган қип-қизил алвонга «Хуш келибсиз!» деган сўзлар ёзиб қўйилган. Ёшлар бу муҳташам бинога кетма-кет келиб туришарди.

— Машғулотдан сўнг янги спектаклни тамоша қилсак, нима дейсиз? — мурожаат қилди бўйдоргина йигит ёнидаги қизга.

— Майли яхши бўлади,— дейди қиз ҳамроҳига илиқ табассум билан. Улар ичкари киришди. Йигит спорт залига, қиз эса «қўл ҳунари тўгараги» деб ёзиб қўйилган хонага кириб кетди. Қатор хоналар йигит-қизлар билан гавжум бўла бошлади. Машғулотлар бошланиб кетди.

Драма тўгараги аъзолари бугун тамошабинларга «Плотон Кречет» спектаклини кўрсатишади. Булар профессионал артист эмас, турли касбдаги ишчи, хизматчилардан ташкил топган ҳаваскорлар коллективи.

Тамошабинлар 600 ўринлик шинам тамоша залини мароқ билан кўздан кечиришади.

— Зап жой бўлибдими, — дейди тамошабинлардан бири қувонч билан.

— Э, нимасини айтасиз, — дейди унинг сўзини маъқуллаб яна бирови, — ҳали иккинчи қаватдаги зални кўрмабсиз, бирам чиройли безатишибдики, ҳавасингиз келади, ўзигаям 250 киши сиғар экан. У ерда лекциялар ўқиб турилармиш...

Янгиер шаҳрида қад кўтарган янги Маданият саройи шаҳар меҳнаткашларини жуда қувонтирди. Сарой ишга туширилиши билан кишиларнинг ҳақиқий маданий дам олиш жойига айланди. Саройда турли тўгарак машғулотлари учун махсус хоналар ажратилган, барча қулайликлар яратилган. Ишчи, хизматчиларнинг болалари учун узайтирилган кун группаси ҳам ташкил қилинган.

Саройнинг фойе ва заллари бўйлаб сайр қилсангиз, ўзингизни худди бирор катта театр залида юргандек ҳис қиласиз. Иккинчи қаватдаги ўқув зали ҳам гавжум, биров китоб, биров журнал, яна бирови газета ўқиш билан машғул. Хуллас саройнинг қайси бир хонасига кирманг, ўз вақтини шод ўтказаётган йигит-қизларга дуч келасиз.

Ф. УСМОНОВА.

И. Глауберзон ва В. Сироткин фотолари.

Шаҳсий кутубхонангиз учун

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси нашриёти томонидан чиқарилган китоблар фақат илмий ходимлар, олимлар учунгина мўлжалланган бўлмай, минг-минглаб оддий китобхонларнинг шахсий кутубхоналарини ҳам бойитмоқда.

Нашриёт ходимлари ўқувчилардаги ана шу қизиқишни эътиборга олиб, 1960 йилда жуда кўп тираж билан илмий-оммабоп адабиётлар нашр этади. 1960 йилда план бўйича ҳаммаси бўлиб 2 минг босма лист ҳажмида китоб, брошюра ва журналлар чиқарилади. Улуғ ўзбек классиги Алишер Навоийнинг «Девон»лари бу йил нашр этиб бўлинади, унинг сўнгги 3—4 томлари босмага тайёрланмоқда.

Нашриёт шу йил августда Ленинградда ўтказиладиган шарқшуносларнинг халқаро конгрессига атаб бир қанча китоблар чиқаради. Булар орасида Ибн Сино «Ал Қонун» китобининг 5 томи, XI асрнинг лингвисти Маҳмуд Қошғарийнинг «Девони луғати турк» (ўзбек тилида) асари бор. Бундан ташқари, Экономика институти конгрессга бағишлаб «Совет Ўзбекистони халқ хўжалиги тарихи» деб аталувчи 2 томлик катта китобни нашр этади.

Академик Иброҳим Мўминов «Тарихий материализм масалалари» китобини тайёрламоқда. Философиянинг жуда катта соҳасини қамраб олувчи бу китоб олий ўқув юрти студентлари ва ўқитувчиларга мўлжалланган. Шу йил босмадан чиқадиган «Қорақалпоғистон АССР тарихи» монографияси ва «Фарғона водисида граждандлар уруши тарихи очерклари» китоблари республикамиз тарихига оид муҳим асарлар бўлиб қолади.

Шу йилдан бошлаб нашриёт «Фан ва турмуш» журналининг ҳар бир сонига иловалар тайёрлайди. Бу иловалар илмий оммабоп брошюралардан иборат бўлиб, республикамизнинг таниқли академиклари томонидан ёзилади. У. Орифовнинг «Тинчлик атоми», Т. Қори-Ниёзийнинг «Ўзбекларнинг маданий мероси ҳақида», Х. Фозиловнинг «Ўзбекистон автоматикасининг келажаги» каби оммабоп брошюралари шулар жумласидандир.

Нашриёт бу йил биринчи марта ўзбек тилида «Фан классиклари» деган брошюралар серилсини нашр этишни мўлжалламоқда. Буларнинг ҳар бири фаннинг буюк арбоблари ҳаёти ва фаолиятига бағишланган очерклар бўлади. 1960 йилда жаҳонга машҳур олимлар Ломоносов, Циалковский, Докучаев, Ибн Сино, Беруний ҳақида алоҳида брошюралар босилиб чиқади.

Адабиётчиларимиз ўзбек халқ достонларини тўплаб кенг китобхонлар оммасига етказиш устида ишламоқдалар. Бу йил фольклор асарларидан «Баҳром ва Гуландом», «Тоҳир ва Зуҳра»нинг мукаммал вариантлари босмадан чиқарилади.

— Бу китобларни ўз вақтида сифатли қилиб чиқариш, — дейди нашриётнинг бош редактори ўртоқ З. Мильман, — коллективимизнинг шарафли бурчидир.

С. МУСАЕВ.

Беркин ота 104 ёшга кирди

Бўстонлиқнинг гўзал Хумсон қишлоғида Беркин отани танимайдиган одам йўқ. 107 ўғил-қиз, невара, чеварани тарбиялаган бу мўйсафид яқинда 104 ёшга тўлди.

Беркин ота бир асрдан кўп умр кўрган бўлишига қарамай ўзини жуда бардам ҳис қилмоқда. У чарчашни билмайди. Хумсондан Хўжакентгача бўлган 7 километрлик масофани ота пиёда босади. Яна шуниси қизиқки, отанинг бирорта ҳам тиши тушмаган.

Беркин ота ва унинг фарзандлари фаровон турмуш, бахтли ҳаёт кечирмоқдалар.

Э. ГУЛМЕТОВ.

СТАТИСТИКА БОШҚАРМАСИНИНГ ТУЗАТИШИ

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Статистика бошқармасининг «Ўзбекистон ССР Халқ хўжалигини ривожлантириш Давлат планининг 1959 йилда бажарилиш якунлари тўғрисида «Тошкент ҳақиқати» газетасининг шу йил 27 январь сонида босилган ахборотида хатога йўл қўйилган. Иккинчи устун пастдан учинчи абзаци қуйидагича «Давлатга 1958 йилдагидан 15 минг тонна кўп гўшт, 34 минг тонна кўп сут, 320 минг дона кўп қоракўл тери, 389 тонна кўп пилла сотилди» деб тузатиб ўқилсин.

Редактор ўринбосари: М. ҚОРИЕВ.

Тошкентнинг тамоша залларида

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 29/I да **Оқпадар**, 30/I да **Тоға-жиянлар.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 29/I да **Ватан ишқи**, 30/I да **Равшан ва Зулхумор.**

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА — 3/II гача **Озарбайжон давлат эстрада оркестрининг гастроллари.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — Пахта байрамига бағишланган парад-пролог. **«Айиқлар цирки»** гастролининг давоми.

Дардисар — «ВАТАН» (эрталаб соат 10-20 минут, 11-40 минут, кундуз 1 ва 2-20 минутда), «ИСКРА» (3-залда кеч соат 5 гача ва кеч 10 яримда), «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз соат 1 ярим, кеч 5 ва 8 яримда).

Ўттиз тўққизинчи бригада — НАВОИЙ номли (эрталаб соат 10, 11-40 минут, кундуз 1 ярим, кеч 5 ва 8-40 минутда), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кеч соат 10 яримда), «СПУТНИК» (1-залда кундуз ва кечқурун).

Келин-куёв қиссаси — «ВАТАН» (кеч соат 5, 8-20 минут ва 10 да), «ИСКРА» (1 ва 2-залда кеч соат 5 гача, кеч 5 дан ҳамма залда). «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 1-20 минут, 3, кеч 6-40 минут ва 10 да), «ЎЗБЕКИСТОН» (эрталаб соат 11-45 минут, кундуз 3-15 минут, кеч 6-45 минут ва 10 да), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 11, кундуз 1, кеч 5, 7 ва 10 да), «СПУТНИК» (2-залда кундуз ва кечқурун).

Бирга бўлганимиздагина — НАВОИЙ номли (кундуз соат 3-20 минут ва кеч 6-50 минутда).

Ворис — «ВАТАН» (кеч соат 6-40 минутда).

Разведкачининг жасорати — НАВОИЙ номли (кеч соат 10-20 минутда).

Аршин мололон — «ЎЗБЕКИСТОН», (эрталаб соат 10 да).

1) Ёсуман, 2) Ниқоб — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Ғилоф бандаси — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 3 да).

Америка совет балетини олқишлайди (кундуз соат 12 да), **Сукунат оламида)** кундуз соат 1 ярим, 3, 4 ярим ва кеч 9 да) — КИНОЛЕКТОРИЙ.

1) Ванька, 2) Айиқ — «ВАТАН» (кундуз соат 3-40 минутда).

КИНОФИЛЬМЛАР ПРОКАТИ ЎЗБЕКИСТОН КОНТОРАСИ
КИНОУСТАНОВКАЛАР ЭКРАНИГА

А. П. Чехов туғилган куннинг 100 йиллигига бағишлаб

ЧЕХОВ

НОМЛИ ЯНГИ ҲУЖЖАТЛИ ФИЛЬМ ЧИҚАРАДИ.

Сценарий автори ва режиссёр — **С. Бубрик.**

Горький номли Бадиий академик театр артистлари ижросида спектаклардан кўринишлар.

Фильмда Давлат адабиёт музейи ва Давлат фильмфонди материалларидан фойдаланилган.

Фильмни Қизил Байроқ орденли ҳужжатли фильмлар Марказий студияси (Москва) 1959 йилда ишлаган.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси № 26 **РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ:** коммутатор — 26334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 140, Пропаганда бўлими — 34808, 136. Совет қурилиши бўлими — 136. Адабиёт ва санъат бўлими — 29040, 135. Қишлоқ хўжалик бўлими — 29040,135. Саноат ва транспорт бўлими, маданият бўлими — 34048, 132. Хатлар бўлими — 34048, 156 Маҳаллий ахборот бўлими — 34048, 132. Секретариат — 29040, 50. Эълонлар бўлими — 28142.

Р. 07036. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. А-1519.